

ARAB TILI

Arab tili harflari va tajvid qoidalari
bosqichma-bosqich sodda uslubda tushuntirilgan.

ESLATMA !

Barcha olamlar Parvardigori bo'lgan **Alloh**ga hamd bo'lsin. U Zotga hamd aytamiz, Undan yordam so'raymiz va mag'firat tilaymiz. Nafsimizning yomonliklaridan va amallarimizning yomon oqibatlaridan **Alloh**ga panoh tilaymiz. **Alloh** kimni hidoyat qilsa, uni hech kim adashtira olmaydi. Kimni adashtirsa, unga hech kim to'g'ri yo'l ko'rsata olmaydi. Payg'ambarimiz **Muhammad** ﷺ ga, u zotning oilalariga va barcha sahobalariga salovot va salomlar bo'lsin.

“Men jinlar va insonlarni faqatgina Menga ibodat qilishlari uchun yaratdim” (Qur'on – Zariyat surasi, 56-oyat)

Inson hayotidagi eng ulug' vazifa ham mana shu: bandalik. Bandalikning eng oliy ko'rinishi esa — **namoz**. **Namoz** — bu oddiy harakatlarning o'zi emas, balki banda bilan Parvardigor o'rtasidagi muloqotdir. Bu muloqot **oyatlar** va **duolar** orqali namoyon bo'ladi. Ularning ichida eng muhim sura — **Fotihadir**.

Rasululloh ﷺ aniq bayon qilganlar: *“Fotihasiz **namoz** — **namoz** emas.* Bu yerda ko'pchilik e'tibor bermaydigan, ammo juda muhim bir haqiqat yashiringan. **Fotiha** — bu **sura**. **Sura** — **oyatlardan** iborat. **Oyatlar** — **so'zlardan** tuzilgan. **So'zlar** esa — **harflardan** tashkil topgan. Demak, ko'zimizga eng kichik ko'ringan **harf**, aslida ibodatning eng chuqur poydevoridir.

Agar **harf** noto'g'ri talaffuz qilinsa, so'z buziladi. So'z buzilsa, oyatning mazmuni o'zgaradi. Oyat noto'g'ri bo'lsa, sura komil bo'lmaydi. Suraga komil bo'lmasa, namoz zarar ko'radi.

Bu shunchaki kitob emas. Bu sahifalar seni mukammallikka emas, haqiqatga yetaklaydi. Chunki bu yo'l iymon bilan boshlanadi va to'g'ri harf bilan mustahkamlanadi.

Oisha roziyallohu anha rivoyat qiladilar: **Rasululloh** ﷺ dedilar: *“Qur'onni mohirlik bilan o'qiydigan kishi ulug' va pok farishtalar bilan birgadir, Qur'onni o'qiyotganda qiynalib, to'xtab-to'xtab o'qiydigan kishiga esa ikki barobar ajr bor”* (imom buxoriy)

Bu yerda sen faqat harflarni emas, balki mas'uliyatni ham o'rganasan. Chunki **Alloh**ning kalomini to'g'ri o'qish — bu sharaf, burch va omonatdir. Bu kitobdagi birinchi qadam — harf. Chunki to'g'ri ibodat harfdan boshlanadi.

ARAB ALIFBOSI

ا ب ت ث ج
ح خ د ذ ر
ز س ش ص ض
ط ظ ع غ ف
ق ك ل م ن
ه و ي ء

Arab alifbosida jami **29** ta mustaqil harf bor. Ba'zi manbalarda 28 yoki 30 ta deb uchrashi mumkin, chunki hamzaning mustaqil harf sifatida olinishi yoki olinmasligi turlicha izohlanadi. Ammo to'g'ri hisob bo'yicha hamza mustaqil harf, shuning uchun arab alifbosi **29** ta harfdan iborat.

Qiziq fakt: shu 29 ta harfning atigi **8** tasi o'zbek tilida mavjud emas.

ARAB TILINI E'TIBORLI TARAFLARI

O'zbek tili alifbosida **30** ta harf mavjud bo'lib unda **6** ta unli va **24** ta undosh harf bor. Unli harflar : **A, E, I, O, U, O'**.

Arab tili alifbosida **29** ta mustaqil harflar mavjud. Bu harflarning **barchasi undosh** harflar hisoblanadi. Ya'ni arab tili alifbosida mustaqil **unli harflar yo'q** ! Arab tilida unli tovushlarni ifodalash uchun **harakatlar** mavjud va ular **3** ta.

QOIDA:

O'zbek tilida har bir so'z tarkibida kamida bitta unli harf bo'lishi shart. Unlisiz faqat undosh harflar ketma-ketligi tovush hosil qilmaydi, shu sababli o'qilmaydi va so'z hosil qilmaydi.

Misol :

- mamlakat → mmlkt
- Unli harflar olib tashlansa, so'zni o'qib bo'lmaydi.
- kutubxona → ktbxn
- Faqat undosh harflarni o'zi tovush hosil qilmaydi.

QOIDA:

Arab tilida esa so'zlar faqat undosh harflardan tuziladi. Lekin so'zi qo'shimchalar ya'ni harakatlar yordamida o'qiladi. Chunki, faqat undoshlarni bi-biriga bog'lab o'qib bo'lmaydi.

Arab tilida unlilar qanday yoziladi va o'qiladi ?

Arab tilida alohida unli harflar yo'q. Lekin harakatlar orqali unli tovushlar hosil qilinadi. Harakatlar — harflarning ustiga yoki ostiga qo'yiladigan kichik belgilardir.

O'zbek tilida yozuv chapdan o'ngga qarab yoziladi. Kitoblar ham chapdan o'ngga qarab ochiladi va o'qiladi. Arab tilida buni teskari.

Arab tilida yozuv o'ngdan chapga yoziladi. Kitoblar ham shunday, va muqovasi ham boshqa kitoblarga nisbatan teskari tarafda bo'ladi. Bunga yaqqol misol Qur'on kitobi!

Bu esa Arab tilini yana bir fazlilatlaridan. Islom dinida o'ng tarafni fazliatlari juda ko'p ta'kidlanadi.

- O'zbek tilida biz chapdan o'ngga yozamiz:
- Masalan: **KITOB** (chapdan o'ngga o'qing)
- Arab tilida o'ngdan chapga yoziladi:
- Masalan: ← **کتاب BATIK** (o'ngdan chapga o'qing)

Mustaqil harf nima? Mustaqil harf — bu alifboda:

1. ismi,
2. shakli,
3. Maxraji - (tovush chiqish nuqtasi)

SUKUN - belgisi, ◌ harflarni doim ustida yoziladi. Va qaysi harfni ustida bo'lsa, shu harf harakatsiz (unli tovushsiz) ekanini anglatadi. Sukunlik harfni bildirib, o'z maxrojidan talaffuz qilish kerak.

Harf

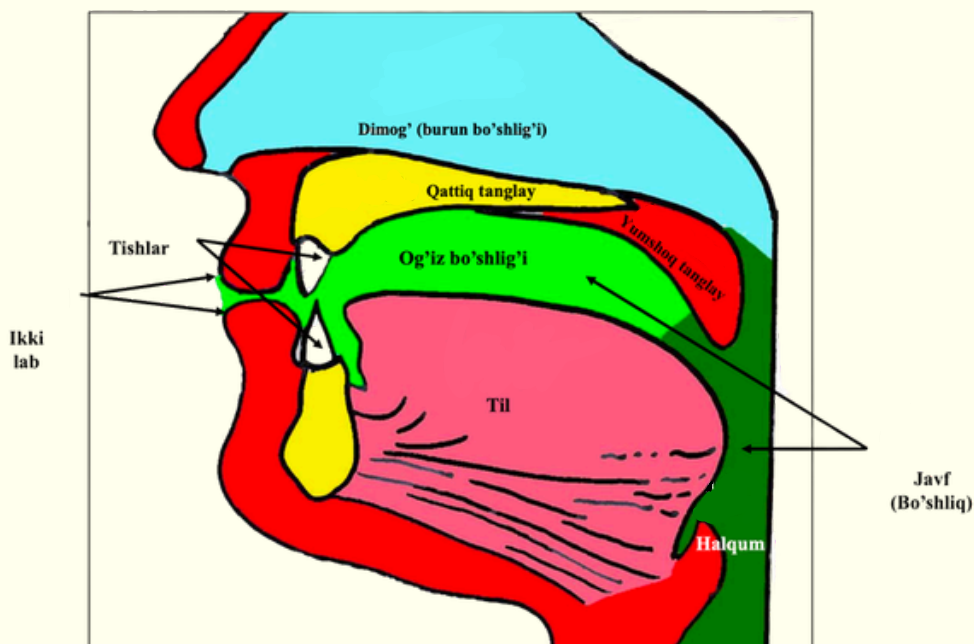
Harf — tovushni ifodalaydigan eng kichik birlik bo'lib, barcha so'zlarning asosini tashkil qiladi.

Arab tilida har bir **harf** uchta muhim hususiyatga ega:

1. **Ismi** — (nomi)
2. **Shakli** — (yozilishi)
3. **Maxraji** — (tovush chiqish nuqtasi)

Harflarning asosiy chiqish joylari (maxrajlar)

1. **Bo'shliq** – ichki bo'shliq. Bu og'iz va tomoq ichidagi bo'sh joy hisoblanadi. Bu joydan cho'zilib chiqadigan tovushlar hosil bo'ladi. Oddiy qilib aytganda, tovush ichkaridan, keng bo'shliqdan chiqadi.
2. **Halqum** – bo'g'iz. Bu bo'g'iz ichidagi qism hisoblanadi. Bu yerda tovush tomoq ichida hosil bo'ladi. Oddiy tushuncha: tovush tomoqdan chiqadi va ichkarida tebranish bo'ladi.
3. **Og'iz bo'shlig'i** – Bu joyga til, tanglay, tishlar va ikki lab kiradi. Ko'pchilik tovushlar aynan shu joyda hosil bo'ladi. Oddiy tushuncha: tovush til, tish va lablar harakati bilan chiqadi.
4. **Xoyshum** – burun bo'shlig'i. Bu burun ichidagi bo'sh joydir. Bu joy burun orqali eshitiladigan tovushlar uchun kerak. Oddiy tushuncha: tovush og'izdan emas, burun orqali chiqadi.

HARAKATLAR

Harakat — bu harfning ustiga yoki ostiga qo'yiladigan kichik belgi. Bu belgilar **unli** tovushlarni bildiradi va undoshlarga qo'shib o'qiladi.

Arab tilida faqat shu uchta unli tovush mavjud:

- Fatha (   ) → "A" yoki ayrim holatlarda "O" tovushi
- Kasro (   ) → "I" tovushi
- Domma (   ) → "U" tovushi

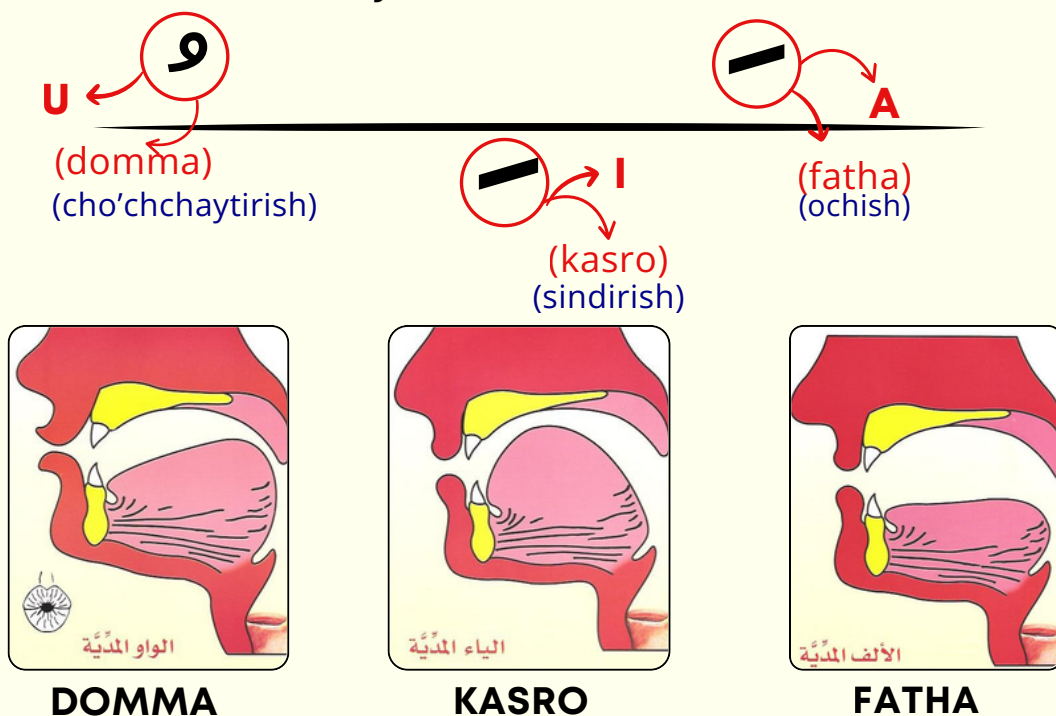
Masalan: "B" harfi arabchada "ب" bo'ladi va harakatlar bilan quyidagicha yoziladi:

Misol :

bu - بُ (3)   bi - ب (2)   ba - ب (1)

QOIDA: So'z hech qachon faqat undoshlardan hosil bo'lmaydi.

Unli to'vushlarni arabcha yozilishi:

SATR

O‘zbek tilida ham, arab tilida ham harflar yozilganda ular “satr chizig‘i”ga nisbatan joylashadi. Ya’ni, harflarning bir qismi satr chizig‘idan yuqoriga chiqadi, bir qismi satr chizig‘ida turadi, yana bir qismi satr chizig‘idan pastga tushadi. Bu qoidani bilish yozuvni to‘g‘ri o‘qish va chiroyli yozish uchun juda muhim.

O‘zbek tilida:

- Satr chizig‘idan yuqoriga chiqadigan harflar: A, b, d, f, h, k, l, t
- Satr chizig‘ida turadigan harflar: a, e, m, n, o, r, s, u
- Satr chizig‘idan pastga tushadigan harflar: g, j, p, q, y

Arab tilida:

- Satr chizig‘idan yuqoriga chiqadigan harflar: ا ب ت ث ن ل ف
- Satr chizig‘ida turadigan harflar: ر ز و س ش ص ط ظ ك
- Satr chizig‘idan pastga tushadigan harflar: خ ح ج ي

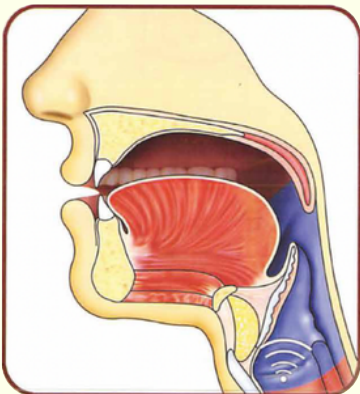
Har bir tilning o‘z yozuv tizimi bo‘lsa-da, satr chizig‘iga nisbatan joylashuvni tushunish harflarni to‘g‘ri tanish, to‘g‘ri o‘qish va yozuvni chiroyli saqlash uchun juda muhim hisoblanadi.

Misol:

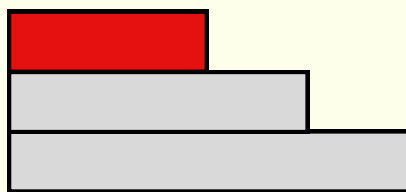
Uzbek tilida

Arab tilida

Tepada	A B	g y	Pasda	Pasda	ب ت غ خ	Tepada

ALIF VA XAMZA

Tovushning davomiyligi

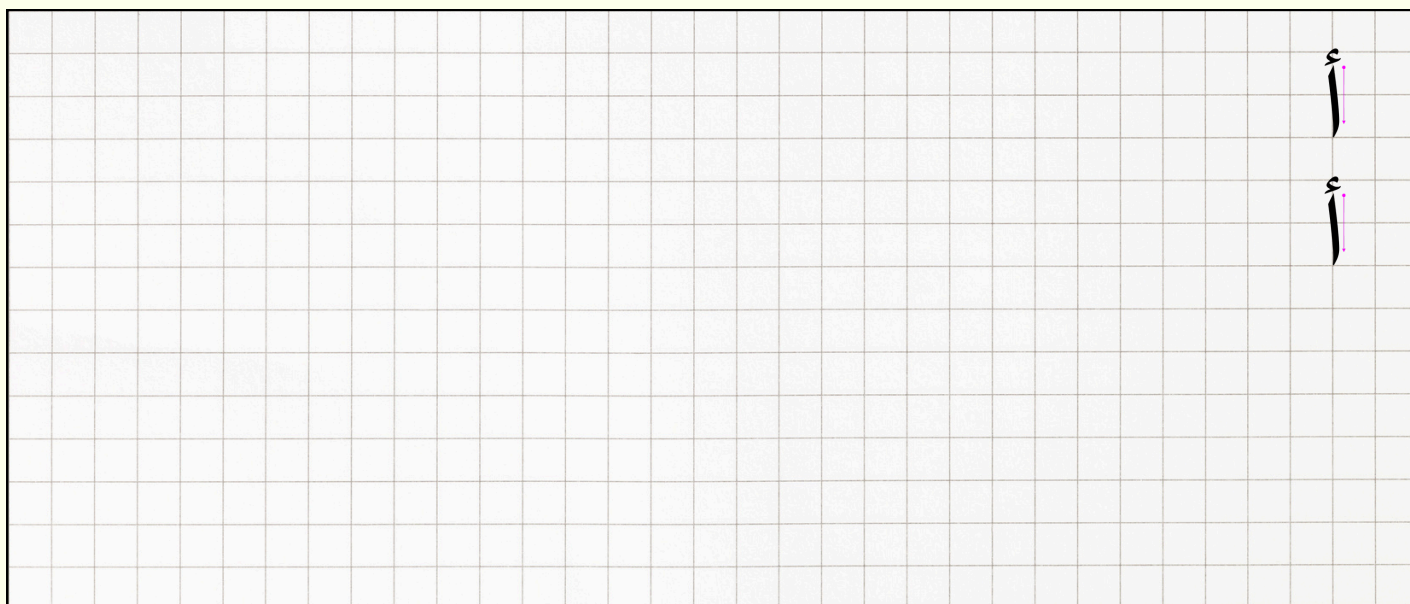

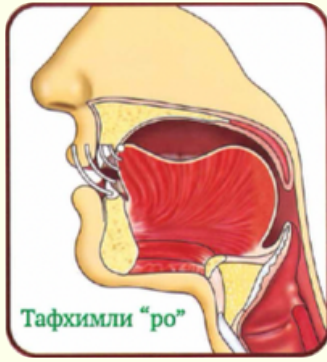
ISMI - ALIF VA XAMZA

SHAKLI - ا ; ؤ

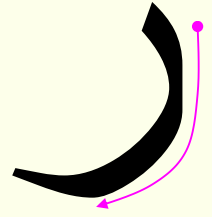
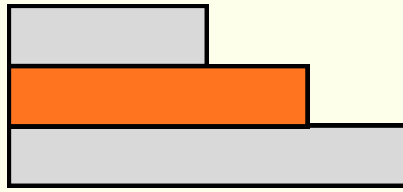
MAXROJI - xalqum tubi (*rasm*)

Tovushi ingichka , qisqa, davomiyligi 1 miqdor

ROO

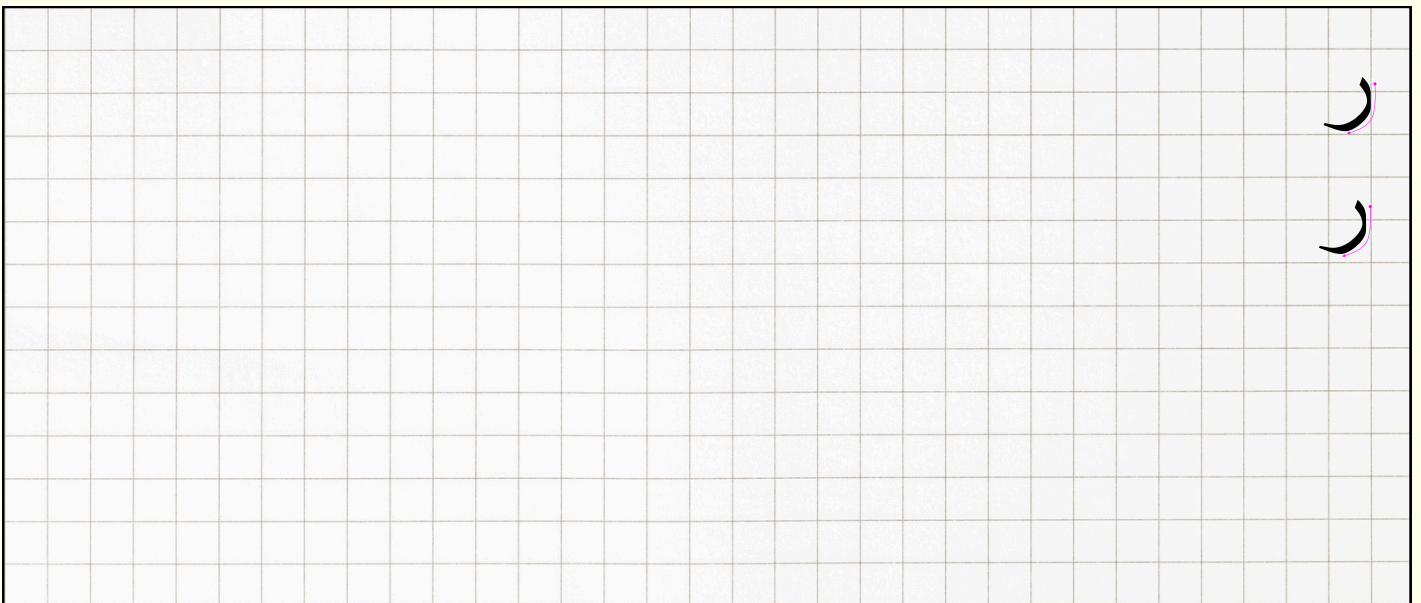
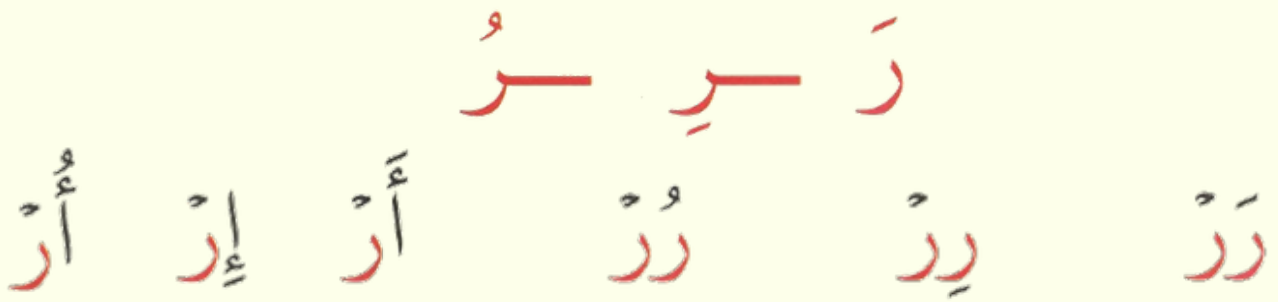
Tovushning davomiyligi

ISMI - ROO

SHAKLI - 2 KO'RINISHLI, ر ر

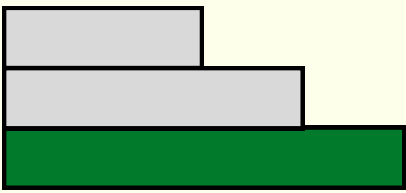
MAXROJI - Til o'rtasi cho'ktirib, til uchi tepa tanglayga tegadi (rasm)

Tovushi yo'g'on va ingichka , davomiyligi 1.5 miqdor

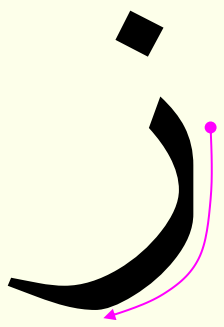

ZAA

Tovushning davomiyligi

ISMI - ZAA

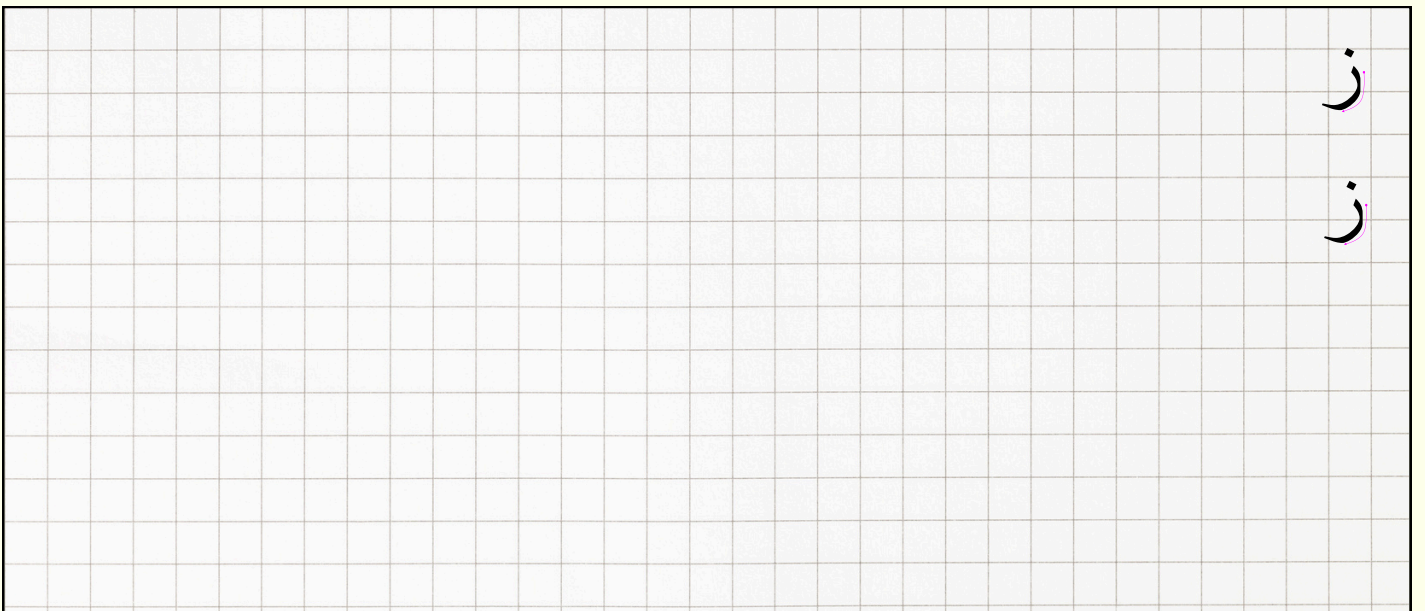
SHAKLI - 2 KO'RINISHLI, ز ز

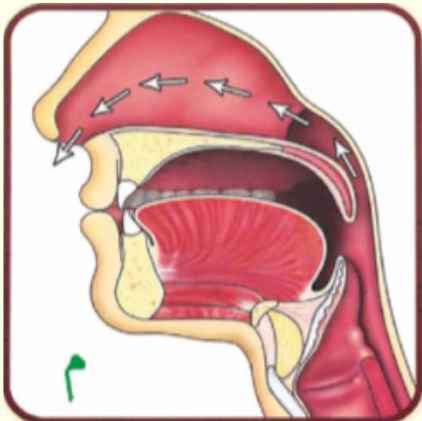
MAXROJI - Tilning uchi pastgi tishlar ortiga tegadi (*rasm*)

Tovushi yumshoq, ingichka , davomiyligi 2 miqdor

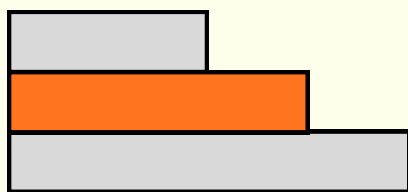
ز ز ز

زُ زِ زَرَّ أَزُّ إِزَّ أَزَّ
أَزُّ أَزُّ إِزُّ أَزُّ رُزُّ رِزُّ رَزُّ

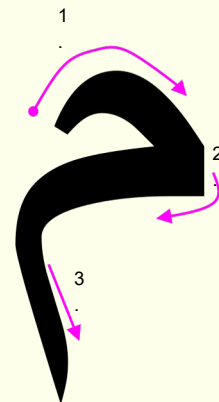

Miim

Tovushning davomiyligi

ISMI - Miim

SHAKLI - 4 KO'RINISHLI, م م م م

MAXROJI - ikki lab va dimog' (*rasm*)

Tovushi ingichka , davomiyligi 1.5 miqdor

م م م

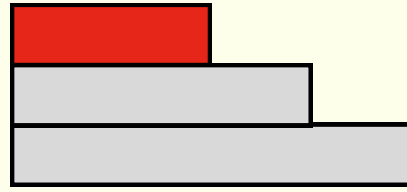
أَمْرُ أَمْرٌ أَمْرًا أَمْرًا أَمْرًا أَمْرًا أَمْرًا أَمْرًا أَمْرًا

إِمْرُ إِمْرًا إِمْرًا إِمْرًا إِمْرًا إِمْرًا إِمْرًا إِمْرًا إِمْرًا

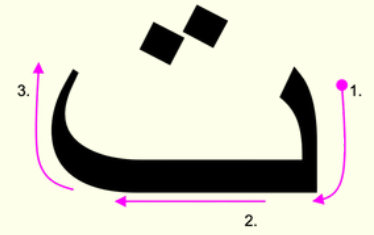
م م

TAA

Tovushning davomiyligi

ISMI - TAA

SHAKLI - 4 KO'RINISHLI, ت تِ تِ تْ

MAXROJI - til oldi tepa milk va tanglayga tegadi (rasm)

Tovushi ingichka , qisqa, davomiyligi 1 miqdor

ت تِ تِ تْ

مُتَّ أَمِتُّ تَمَرُّ زُرَّتْ زُرَّتْ

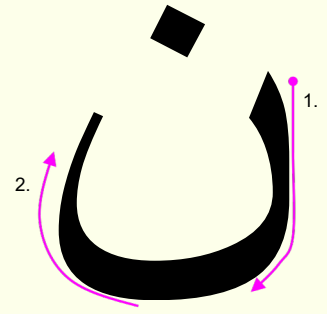
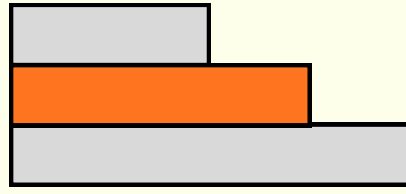
مَرَرْتُ مَرَرْتُ أَمِرْتُ أَمِرْتُ أَمَرْتُ

أَمَرْتُمْ مَرَرْتُمْ أَمَرْتُمْ مَرَرْتُمْ

ت
ت

NUUN

Tovushning davomiyligi

ISMI - NUUN

SHAKLI - 4 KO'RINISHLI, ن نَ نِ نٌ

MAXROJI - Til uchi tepa tanglayga tegadi va dimog' (*rasm*)
Tovushi ingichka , davomiyligi 1.5 miqdor

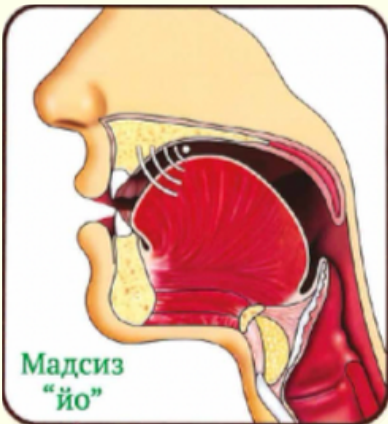
نَ نِ نٌ

أَنْ إِنَّ زَنْ مَنْ مِنْ لَنْ أَنْتَ

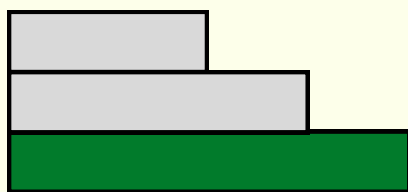
نِمْتِ أَنْتُمْ نِمْتُمْ نَزِرُ نَزِرُ نَزِرُ أَمْرِنَ

أَمْرِنَ مَرَرِنَ مَرَرِنَ مَرَرِنَ أَمْرَرِنَ

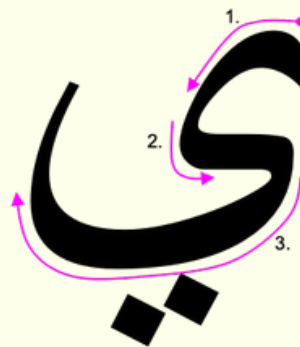
ن
ن

YAA

Tovushning davomiyligi

ISMI - YAA

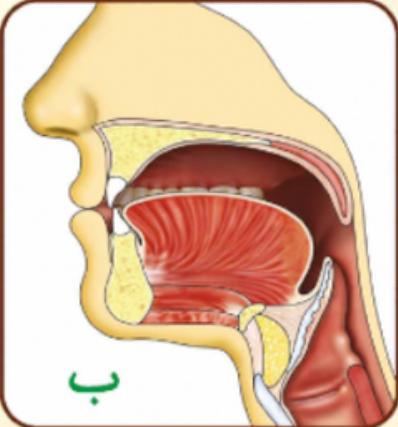
SHAKLI - 4 KO'RINISHLI, يَ يِ يِ يِ

MAXROJI - Tilning o'rtasi tepa tanglayga ko'tariladi (*rasm*)

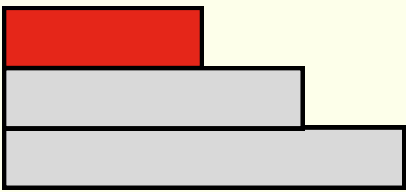
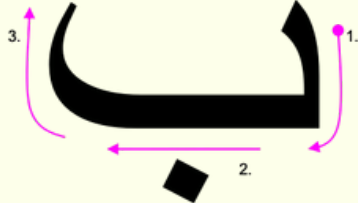
Tovushi yumshoq, ingichka, davomiyligi 2 miqdor

يَ يِ يِ يِ
 أَيُّ أَيْمُ زَيْتُ مَيْتُ زَيْنُ رَأْيُ رَمْيُ
 يَمْنُ مَرِيْمُ مِيْزُ مِيْمَنُ أَيْمَنُ
 أَمْرِيْنُ زِيْتِيْنُ أَيْمِيْنُ مِيْتِيْنُ

ي
ي

BAA

Tovushning davomiyligi

ISMI - BAA

SHAKLI - 4 KO'RINISHLI, **بَ بِ بُ**

MAXROJI - ikki lab, tebranuvchi (*rasm*)

Tovushi ingichka , qisqa, davomiyligi 1 miqdor

بَ بِ بُ

بَيْنَ

بَيْتُ

بِنْتُ

إِبْنُ

أَبُ

مَنْبَرُ

بَرَبْرُ

زَيْنْبُ

رَيْبُ

أَبْرَمُ

زَيْنَبَيْنَ

مَنْبَرَيْنَ

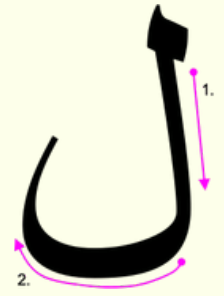
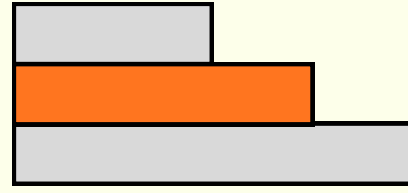
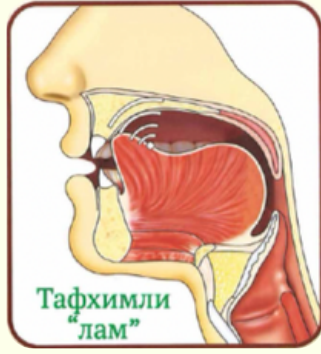
بَيْتَيْنَ

بِأَمْرَيْنَ

	بَ بِ بُ

LAAM

Tovushning davomiyligi

ISMI - LAAM

SHAKLI - 4 KO'RINISHLI, ل لَ لِ لٌ

MAXROJI - Tilning uchi tepa qattiq tanglayga tegadi (rasm)

Tovushi ingichka va yo'g'on davomiyligi 1.5 miqdor

لَ لِ لٌ

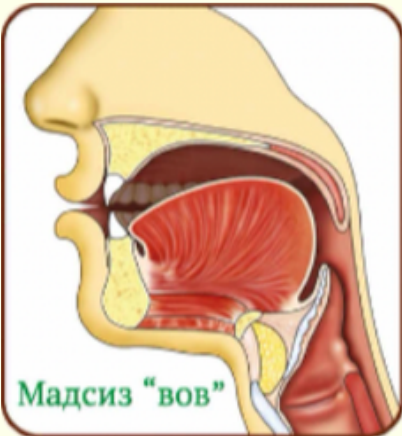
أَلْ بَلْ لَمْ لَنْ لِنْ كِلْ نَزَلْ لَزِمَ كَمَلْ

أَنْزَلَ أَلْزَمَ أَكْمَلَ أَكَلْتُ أَكَلْنَا أَكَلْتُمْ

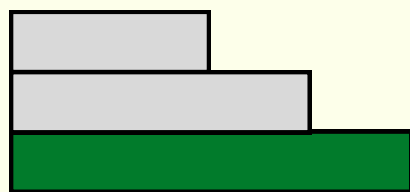
أَكَلْتُمْ أَكَلْتُ أَكَلْتُمْ أَكَلْتُمْ أَكَلْتُمْ

تَزَلُّوْا يَتَزَلَّلُوْا مُتَزَلِّلُوْا

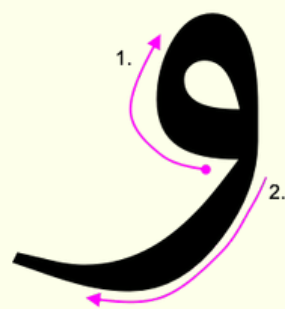
ل
ل

VAAV

Tovushning davomiyligi

ISMI - VAAV

SHAKLI - 2 KO'RINISHLI, و و

MAXROJI - lablar cho'chaytiriladi (oldinga chiqariladi) (rasm)

Tovushi yumshoq, ingichka, davomiyligi 2 miqdor

و و و
أَوْ رَوْ نَوْ لَوْ

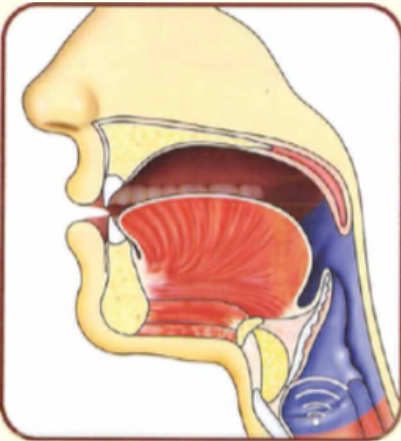
وَرَمٌ وَتَرٌّ وَمَنْ وَلَنْ وَكَمْ

أَوْلٌ رَوْمٌ يَوْمٌ كَوْنٌ وَيْلٌ وَزَنْ

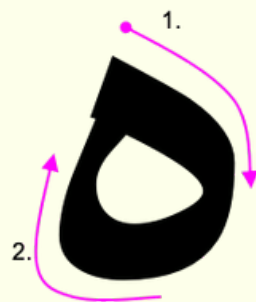
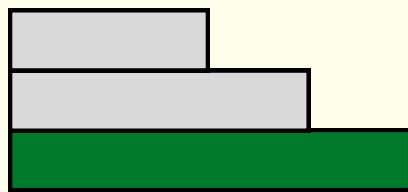
كَوْكَبٌ مَوَكِبٌ أَوْلَمْتُمْ أَوْتَرْتُمْ

و

و

HAA

Tovushning davomiyligi

ISMI - HAA

SHAKLI - 4 KO'RINISHLI, ه ه ه ه

MAXROJI - xalqum tubi (rasm)

Tovushi yumshoq, ingichka , davomiyligi 2 miqdor

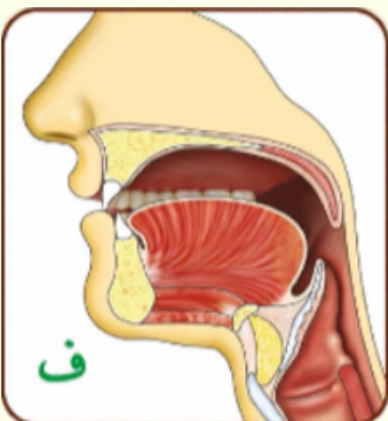
ه ه ه ه (ه)

هَبْ هَمَّ هَلْ هُوَ هِيَ هُمَّ زَهُوْ

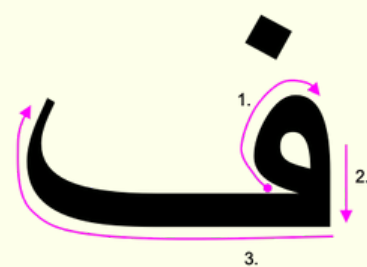
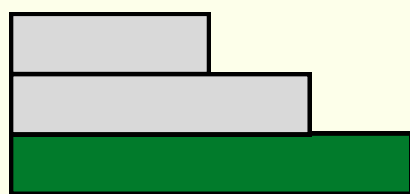
أَهَمَّ وَهَبْ لَهَبْ وَهَمَّ لَهُمَّ بِهِمَّ

مِنْهُ مِنْهُمْ إِلَيْهِ إِلَيْهِمْ أَمَهُلُهُمْ

FAA

Tovushning davomiyligi

ISMI - FAA

SHAKLI - 4 KO'RINISHLI, ف فَ فِ فُ

MAXROJI - pastgi lab tepa tishga yumshoq bosiladi (rasm)

Tovushi yumshoq, ingichka, davomiyligi 2 miqdor

ف فَ فِ فُ

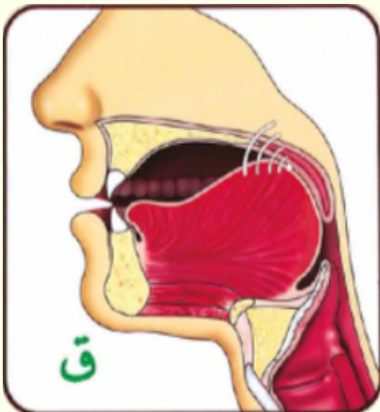
فَمَّ فَنَّ كَفَّ فَلَكَ كَفَنُ نَفَرُ

فَوْرُ فَوَزُ فَهَمُّ فِكْرُ زِفْرُ كِفْلُ

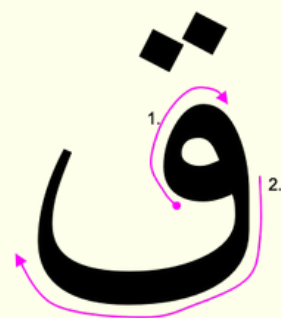
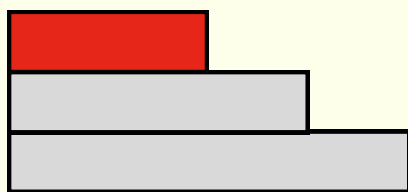
فُلْفُلُ نَوْفَرُ نَوْفَلُ فَهِمَ يَفْهَمُ

اِفْتَنَ يَفْتِنُ اِفْتَكَرَ يَفْتَكِرُ

ف
ف

QOOF

Tovushning davomiyligi

ISMI - QOOF

SHAKLI - 4 KO'RINISHLI, ق ق ق ق

MAXROJI - tilni eng orti yumshoq tanglayga tegadi (rasm)

Tovushi yo'g'on , qisqa, tebranuvchan, davomiyligi 1 miqdor

ق ق ق

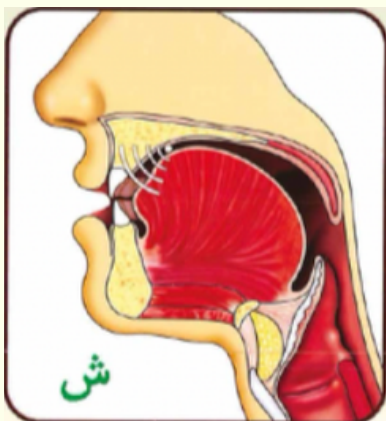
زُق قِن قُل قُم قِف قِه قَلْبُ

قَبْلُ فَوْقُ قَلَمُ قَمَرُ لَقَبُ قُمَّمُ

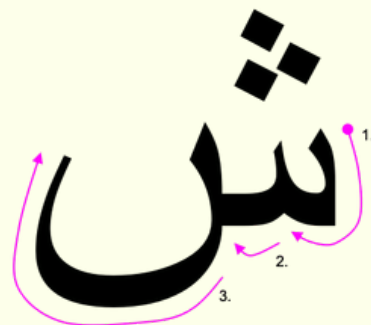
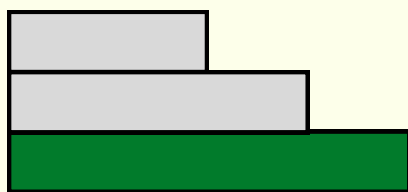
اِقْتَرَبَ يَقْتَرِبُ اِنْقَلَبَ يَنْقَلِبُ

كُلُّ - قُلُّ فَرَكُ - فَرَقُ فَلَكُ - فَلَقُ

ق
ق

Shiin

Tovushning davomiyligi

ISMI - Shiin

SHAKLI - 4 KO'RINISHLI, ش ش ش ش

MAXROJI - tilning o'rtasi tepa tanglayga ko'tariladi (rasm)

Tovushi ingichka , (sharshara) davomiyligi 2 miqdor

ش ش ش

رَشُّ بَشُّ شَرُّ شَقُّ شَمُّ شَكُّ بِشْرُ

شِرْبُ شَهْرُ نَشْرُ شُكْرُ شُرْبُ مَشْرَبُ

مَشْرَبُ مَشْرِقُ مُشْتَهَرُ مُشْتَرِكُ

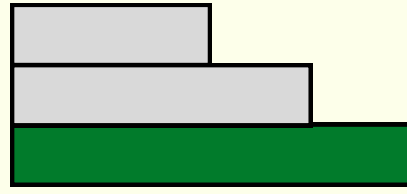
إِشْتَهَرَ يَشْتَهُرُ إِبْرَنْشَقُ يَبْرَنْشِقُ

ش

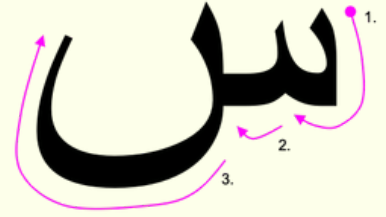
ش

Siin

Tovushning davomiyligi

ISMI - Siin

SHAKLI - 4 KO'RINISHLI, س سِ سِي سِيْ

MAXROJI - tilning uchi pastgi tishlar ortiga tegadi (rasm)

Tovushi yumshoq, ingichka , davomiyligi 2 miqdor

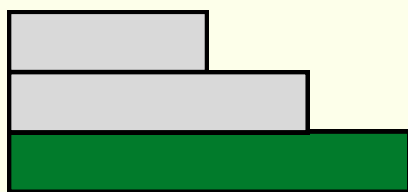
س سِ سِي سِيْ
 بَسَّ سَمَّ سِرَّ سِنَّ سِلَّ سَفَرُ سَقَرُ
 سَبَقُ سَلْفُ سَمَكُ فَرَسُ مَسَلَكُ
 مَسْكَنُ مُسَلِمُ مُسْرِفُ سِمِيمُ
 أَسْلَمَ يُسَلِمُ اسْتَيْسَرَ يَسْتَيْسِرُ

سِ

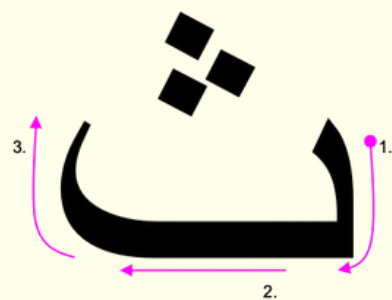
سِ

SAA

Tovushning davomiyligi

ISMI - SAA

SHAKLI - 4 KO'RINISHLI, ث ت ثِ ثُ

MAXROJI - tilning uchi tepa tishlarga yengil bosiladi (rasm)

Tovushi ingichka , davomiyligi 2 miqdor

ث ت ثِ ثُ

بَثُّ ثَبُّ ثَمُّ ثِنِّيُّ ثَمْرُ ثَمْنُ

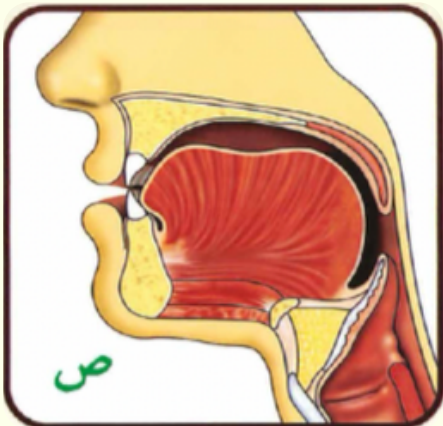
تَوْرُ ثَوْبُ ثَوَّبُ مِثْلُ مِثْلُ مِثْلُ

كُوْتَرُ أَكْثَرُ يُكْثِرُ أَثَبَّتْ يُثَبِّتُ

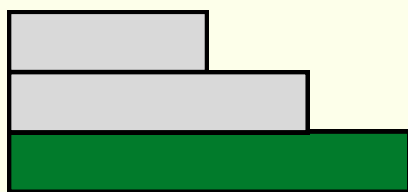
إِسْتَكْثَرَ يَسْتَكْثِرُ إِسْتَثْقَلَ يَسْتَثْقِلُ

سَلَسٌ - ثَلَثُ سَمْرٌ - ثَمْرُ سَبَّتُ - ثَبَّتُ

ث
ث

SOOD

Tovushning davomiyligi

ISMI - SOOD

SHAKLI - 4 KO'RINISHLI, صَ صِ صُ

MAXROJI - Tilning uchi pastgi tishlar ortiga tegadi (rasm)

Tovushi yo'g'on davomiyligi 2 miqdor

صَ صِ صُ

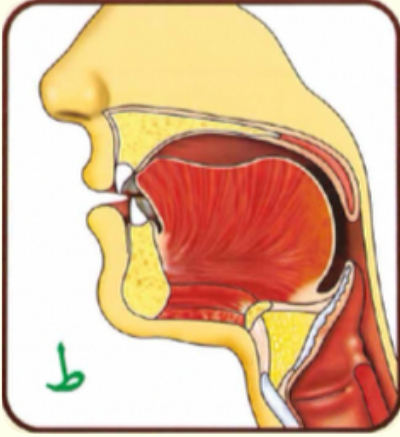
صُمِّ صِيفُ فَصٌّ صَرَفٌ صَبْرٌ بَصْرٌ

قَصَبٌ نَصْرٌ يَنْصُرُ اسْتَبَصَرَ يَسْتَبْصِرُ

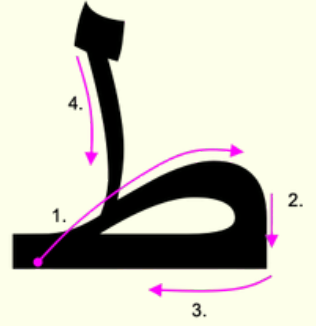
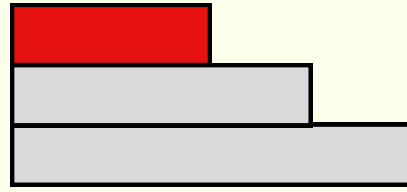
سَفَرٌ - صَفْرٌ سَيْفٌ - صَيْفٌ اِنْتَسَبَ - اِنْتَصَبَ

ص

ص

TOO

Tovushning davomiyligi

ISMI - TOO

SHAKLI - 4 KO'RINISHLI, ط ط ط ط

MAXROJI - Tilning oldi tepa milk va tanglayga tegadi (rasm)

Tovushi yo'g'on , qisqa, tebranuvchan davomiyligi 1 miqdor

ط ط ط

طَلُّ طَيِّ شَطُّ بَطُّ قَطُّ فَقَطُّ وَطْنُ

طَلْبُ طَرْفُ طَهْرُ طِفْلُ مَطْرُ

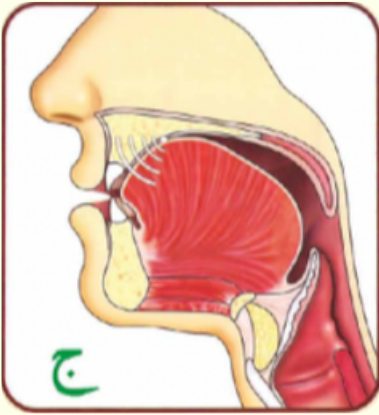
مَطْلَبُ مَسْقَطُ مَوْطِنُ مَرَبِطُ

إِصْطَبَرُ يَصْطَبِرُ إِسْتَوَطِنُ يَسْتَوِطِنُ

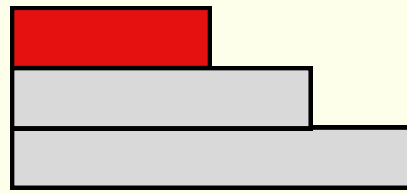
تَرْفُ - طَرْفُ مُسْتَبِرُ - مُسْتَطِرُ سَبَتُ - سَبَطُ

ط

ط

Jjim

Tovushning davomiyligi

ISMI - Jjim

SHAKLI - 4 KO'RINISHLI, ج جَ جِ جُ

MAXROJI - tilning o'rtasi tepa tanglayga tegadi (*rasm*)

Tovushi ingichka , qisqa, tebranuvchan, davomiyligi 1 miqdor

جَ جِ جُ

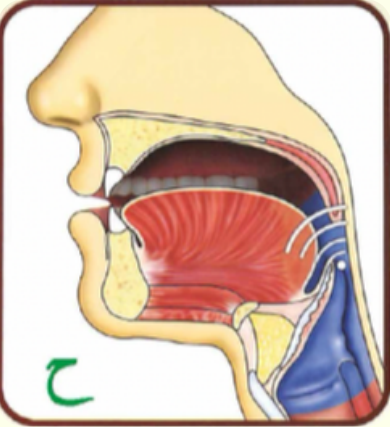
جَمَّ جَرَّ جِنَّ جُبَّ جُلَّ جَبَلُّ

جَمَلُّ أَجْرُ فَجْرُ جَوْهَرُ جَوْرَبُ

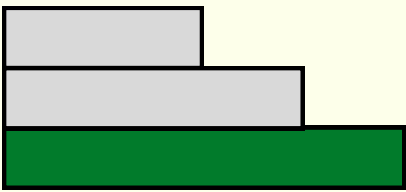
تَجَوْرَبُ يَتَجَوْرَبُ اسْتَجَلَبَ يَسْتَجَلِبُ

ج
ج

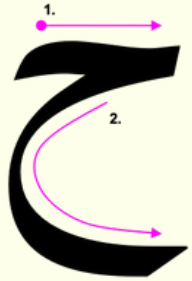

HAA

Tovushning davomiyligi

ISMI - XAA

SHAKLI - 4 KO'RINISHLI, ح حَ حِ حٌ

MAXROJI - xalqum o'rtasi (*rasm*)

Tovushi ingichka , davomiyligi 2 miqdor

حَ حِ حٌ ح

حَيِّ حِلِّ حَجِّ حَسْنُ حَسْبُ حَسْدُ

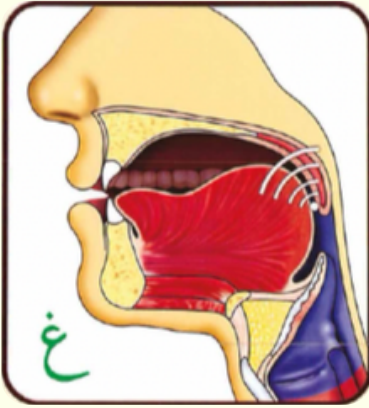
مُحْسِنُ مَحْشَرُ مِئْجَرُ مَحْفَلُ أَحْسَنُ

إِمْتَحَنُ يَمْتَحِنُ إِحْتَمَلُ يَحْتَمِلُ

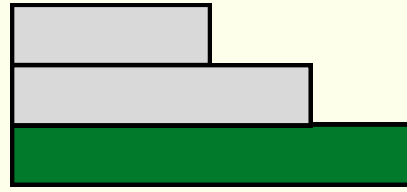
إِسْتَحْسَنُ يَسْتَحْسِنُ إِحْرَنْجَمُ يَحْرَنْجِمُ

خَلْقُ - حَلْقُ خَتْمُ - حَتْمُ أَرْحَمُ - أَرْحَمُ

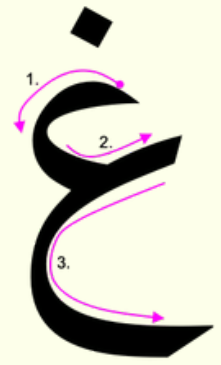
	ح
	ح

G'OYYN

Tovushning davomiyligi

ISMI - G'OYYN

SHAKLI - 4 KO'RINISHLI, غَ غِ غُ

MAXROJI - xalqum yuqorisi (rasm)

Tovushi yo'g'on davomiyligi 2 miqdor

غَ غِ غُ

غَمَّ غِيبَ غِلَّ غَيْرُ بَغْلُ فَرَعُ

غَبَّغُ مَبْلَغُ مَغْرِبُ اِغْلِبُ اِغْفِرُ

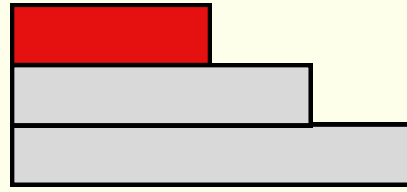
اِشْتَغَلَ يَشْتَغِلُ اِسْتَغْفَرَ يَسْتَغْفِرُ

غ
غ

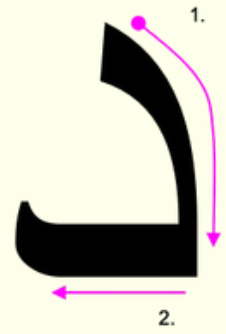

DAAL

Tovushning davomiyligi

ISMI - DAAL

SHAKLI - 2 KO'RINISHLI, د د

MAXROJI - tilning oldi tepa milk va tanglayga tegadi (*rasm*)

Tovushi ingichka ,qisqa, tebranuvchan, davomiyligi 1 miqdor

دَ دِ دُ

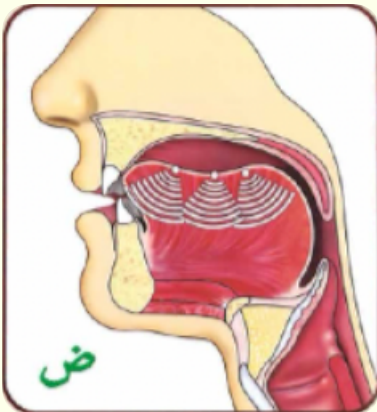
دُمُّ دُبُّ دُفُّ رُدُّ زِدُّ قَدُّ دَرَسُّ

دَفْعُ دَبِغُ دَلْكُ دَهْرُ دُهْنُ

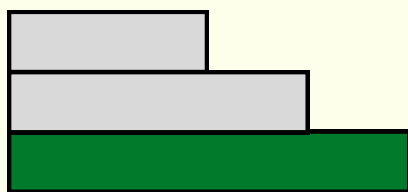
دُلْدُلُ دَفْدُفُ هُدْهُدُ أَشْدُدُ

إِعْتَدَلْ يَعْتَدِلُ إِسْتَرَشِدْ يَسْتَرِشِدُ

د
د

DOOD

Tovushning davomiyligi

ISMI - DOOD

SHAKLI - 4 KO'RINISHLI, ض ض ض ض

MAXROJI - til to'liq tanglayga ko'tariladi va ushlanadi (rasm)

Tovushi yo'g'on, davomiyligi 2 miqdor

ض ض ض ض

ضَبَطُ ضَهْلُ عَضْلُ ضَيْفُ

مِضْرَبُ مَضْرِبُ عَرْضُ ضَعْفُ

نَضْرِبُ أَضْرِبُ تَضْرِبُ إِضْرِبُ

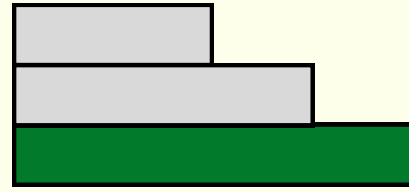
يَسْتَضْعِفُ إِسْتَضْعَفُ يَضْطَرِبُ إِضْطَرَبُ

دَرَسُ - ضَرَسُ وَدَعُ - وَضَعُ بَعْدُ - بَعَضُ

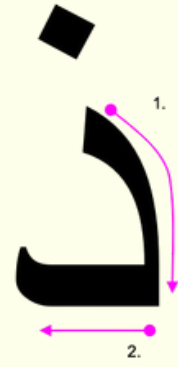
ض
ض

ZAAL

Tovushning davomiyligi

ISMI - ZAAL

SHAKLI - 2 KO'RINISHLI, ذ ذ

MAXROJI - tilning uchi tepa tishlarga yumshoq bosiladi (rasm)

Tovushi ingichka , davomiyligi 2 miqdor

ذ ذ ذ

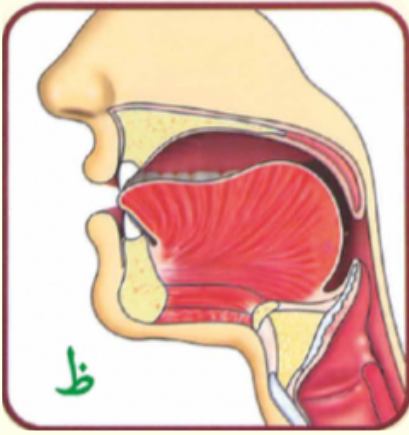
إِذْ مُذْ حُذْ عُدْ ذُبْ ذُقْ ذَرَّ مُنْذُ

إِذْنُ إِذْنُ بَدَلْ ذِكْرُ ذِهْنُ ذَهَبْ مَذْهَبُ

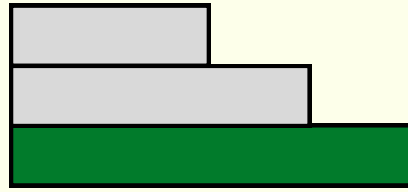
ذَهَلْ يَذْهَلُ بَدَلْ يَبْدُلُ أَذْهَبْ يُذْهِبُ

أَقْرَعُ - أَقْدَعُ بَزَلُ - بَدَلُ زَرَعُ - ذَرَعُ

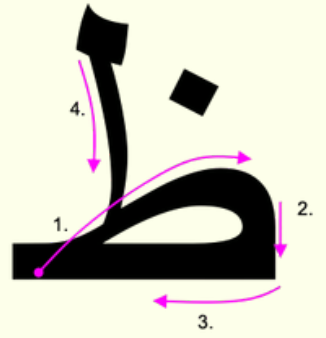
ذ ذ

Z'OO

Tovushning davomiyligi

ISMI - Z'OO

SHAKLI - 4 KO'RINISHLI, ظ ظ ظ ظ

MAXROJI - til uchi tepa tishlarga yumshoq bosiladi (*rasm*)

Tovushi yo'g'on, davomiyligi 2 miqdor

ظ ظ ظ

ظَنَ ظِلُّ فَظَّ حَظَّ عَظَّ لَظَّ ظَفَرَ

نَظَرَ حَظَرَ ظَلَفَ عِظَمُ نَظَمُ

ظَلَفُ ظِلْفُ حِظْلُ ظَلَمُ ظَهْرُ أَظْهَرَ أَظْفَرَ

أَظْهَرُ أَظْفَرُ مَظْهَرُ مَنَظَرُ مَظْهَرُ مَظْلَمُ

ABU BAKR

MUALLIM

مَالُ حَالُ نَارُ جَاهُ شَامُ سَامُ بَارِي

عَالِي رَاضِي قَاضِي هَادِي حَالِي كَلَامُ

سَلَامُ حَلَالُ حَرَامُ جَلَالُ جَمَالُ كَمَالُ

إِمَامُ حِسَابُ نِظَامُ غُرَابُ غُلَامُ غُبَارُ

ثُرَابُ أَمْوَالُ أَعْمَالُ أَعْلَامُ أَمْوَاتُ

أَمْرَاضُ قَوَاعِدُ عَوَامِلُ شَوَاهِدُ جَوَاهِرُ

كَوَاكِبُ مَكَاتِبُ إِكْرَامُ إِعْلَامُ إِخْلَاصُ

إِظْهَارُ إِصْلَاحُ إِفْسَادُ عَالِمُ صَابِرُ مَاهِرُ

طَالِبُ فَاتِحُ صَالِحُ قَامَا طَافَا تَابَا

تُسَلِّمُونَ يُخْلِصُونَ تُكْرِمُونَ يُنْصِرُونَ

TASHDID

Agar ikkita bir xil harf ketma-ket kelib, birinchisi sukunli, ikkinchisi harakatli bo'lsa, birinchi harf ikkinchisiga qo'shib yuboriladi. Shu harfni ustiga tashdid belgisi (ّ) qo'yiladi.

Tashdidli harf o'qilganda: harf o'z maxrojida biroz ushlab, bosib o'qiladi, chunki aslida u yerda ikkita bir xil harf mavjud.

Misol :

رَبِّ (رَبِّبَ)   رَبِّ (رَبِّبِ)   رَبُّ (رَبَّبُ)

إِنَّ أَنْ أُمَّ بَرَّ جَرَّ حَجَّ شَكَّ

بُرَّ جُرَّ حَجُّ شَكُّ ذُمَّ شَرُّ

بُرَّ سِرُّ سِنَّ عِزُّ طِلُّ حِلُّ حِسُّ

بُرُّ دُرُّ حُفُّ كَلُّ دُبُّ زُقُّ أُمَّ

بُرُّ ذُمَّ سُبُّ فُكُّ سُرُّ سُمَّ ثُمَّ

بُرِّ دُرِّ حُفِّ كَلِّ دُبِّ زُقِّ ضُرِّ

دَبَّرَ كَثَّرَ فَجَّرَ وَحَدَّ سَخَّرَ أَدَّبَ

حَرَّمَ رَزَقَ يَسَّرَ بَشَّرَ فَصَّلَ فَضَّلَ

عَطَّرَ عَظَّمَ نَعَّمَ كَفَّنَ لَقَّبَ

ذَكَرَ شَمَّرَ عَلَّمَ كَمَّلَ صَنَّفَ

صَوَّرَ غَيَّرَ دَبَّرَ كَثَّرَ فُجِّرَ وَجَّدَ

سُخِّرَ أُدِّبَ حَرَّمَ رَزَقَ يُسِّرَ بُسِّرَ

فُضِّلَ فُضِّلَ عَطَّرَ عَظَّمَ نَعَّمَ كَفَّنَ لَقَّبَ

مُتَبَدَّلَ مُتَهَذَّبُ مُتَحَرَّرُ مُتَعَزِّزُ مُتَيَسِّرُ

مُتَوَطِّنُ مُتَنَعِّمُ مُتَوَعِّلُ مُتَنَفِّسُ مُتَفَكِّرُ

مُتَعَلِّمُ مُتَكَمِّلُ مُتَفَنِّئُ مُتَصَوِّرُ مُتَغَيِّرُ

إِسْوَدَّ إِصْفَرَ إِحْمَرَ إِغْتَرَّ إِعْتَرَّ

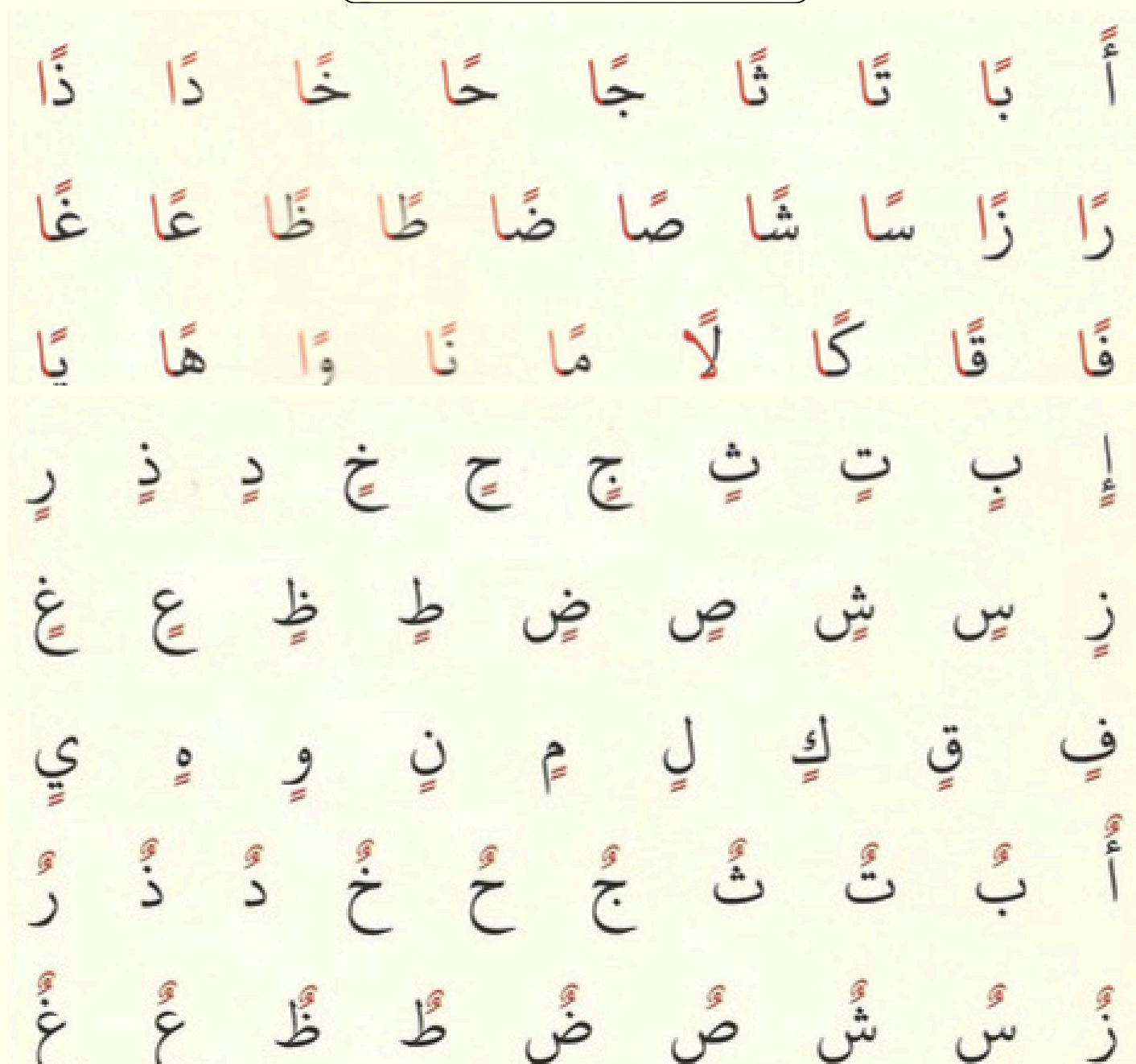
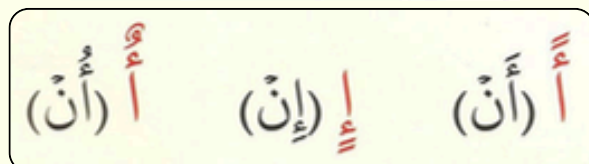
إِسْتَرَدَّ إِسْتَحَبَّ إِسْتَحَلَّ إِسْتَدَلَّ

يَذَكِّرُ الْمَزْمِلُ الْمُدَيِّرُ عَلِيُونَ

TANVIN

Sodda tushuncha : Tanvin deganda - odatiy HARKAT 2 ta bo'lib yozilgan bo'ladi, shunda ن harfi , ya'ni, "N" qo'shib o'qilsa bas.

Masalan, agar harakat "A" bo'lsa, AN , "I" bo'lsa IN, "U" bo'lsa UN

لَيْثًا فَوْجَ لَوْحٍ فَرَقًا طَوْدٍ عَوْدٍ

دَوْرًا فَوْزٍ قَوْسٍ عَرَشًا عَرَضٍ

حَوْضٍ سَوْطًا غَيْظٍ شَرَعٍ فَرَعًا

خَوْفٍ شَوْقٍ دَرَكًا حَوْلٍ نَوْمٍ لَوْنًا

TANVINLI TASHDID

Tashdidli harfni o'z maxrojida ushlab turib, oxiriga "N" qo'shib o'qiladi (batafsil, video darslikda)

رَبًّا رَبًّا رَبًّا

رَبًّا (رَبِّينَ) • رَبِّ (رَبِّينَ) • رَبًّا (رَبِّينَ)

حَبًّا بَرًّا جَرًّا مَسًّا كَفًّا مَنًّا

سَيْتٍ سَيْرٍ جَلِّ حَيْسٍ عِزِّ بِرِّ

دُرِّ ذُلِّ أُمَّمٍ خُفِّ بَرِّ كُلِّ

مُهْتَرًّا مُحْتَجِّ مَنَّسَدِّ مُضْطَرِّ مُخْتَصِّ

مُسْتَرِدًّا مُسْتَحِبِّ مُسْتَجِلِّ مُسْتَدِلًّا مُسْتَعِدِّ

QUR'ONDA XAMZANING KO'RINISHLARI

Xamza harfi yozuvda quyidagi ko'rinishlarda keladi, "alohida", "alif", "vaav", "yaa" harflari bilan.

Sodda qilib aytganda, qachonki **ء** harfini ko'rsangiz unlini o'zi o'qiladi, A ; I ; U .

ESLATMA, agar XAMZA sukunlik bo'lsa nafas qisib o'qiladi.

أ إ ي ؤ و ئ ء

أَحَدٌ أَمَرَ أَخَذَ أَجْدَرُ أَجْرٌ قَرَأَ يَقْرَأُ
يَأْمُرُ يَأْخُذُ مَأْمَرٌ مَأْخُذٌ سَأَلَ يَسْأَلُ
إِنَّ إِنْ إِلَّا إِذَا إِنَّا إِنَّمَا إِلَى
إِبْرَاهِيمَ إِسْمَاعِيلُ إِسْحَاقُ الْيَاسُ إِحْدَاهُمَا
بِئْسَ بِيْرٌ جِئْتُكَ شِئْتَ فِئَةٌ
سَائِلٌ قَائِلٌ عَائِلًا قَائِمٌ يَوْمَئِذٍ حِينِيذٍ
يَوْمِنُ مُؤْمِنُ مُؤَذِّنُ لَوْلَا سُؤْلَكَ
يَسْتَهْزِي قُرِيءٌ يَنْشِيءُ يُبْدِيءُ يُضِيءُ
عَاتِيكَ عَادَمٌ أَضَاءَتْ فَجَاءَتْهُ جَاءَهُ

VASLIY XAMZA

Vasliy xamza - **أ** ya'ni bog'lovchi Xamza.

QOIDA:

1. E'tibor bersangiz bu xamzani sukuni ham harakati ham bo'lmaydi.
2. Agar Xamza gapning boshida bo'lsa u o'qiladi. Lekin gap o'rtasida bo'lsa o'qilmay tushib qoladi.

Agar xamzaning harakati bo'lmasa qanday o'qiladi ?

Xamzadan keyingi harfni harakatiga qaraladi:

- Agar ikkinchi harf **DOMMA** bo'lsa → أَنْظُرُ → unzur, "U" bilan o'qiladi
- Agar ikkinchi harf **KASRA** bo'lsa → أَسْمُ → ismi, "I" bilan o'qiladi
- Agar ikkinchi harf **FATHA** bo'lsa → أَذْهَبُ → izhab, "I" bilan o'qiladi

أَسْتِكْبَارُ أَسْتِغْفَارُ أَسْتِحْيَاءُ أَسْتَبْدَالُ أَسْتِسْقَاءُ

الأَرْضُ الْبَحْرُ الْبَرُّ الْجَنَّةُ الْقَمَرُ الْقَدْرُ الْإِنْسَانُ

أَرْكُضُ أَنْظُرُ أَدْعُ أَجْتَتُّ أَشُدُّ أذْكَرُ

أَنْحَرُ أَعْمَلُ أَعْلَمُ أَصْفَحُ أَعْتَمَرُ أَنْبَجَسْتُ

أَغْفِرُ أَضْرِبُ أَصْرِفُ أَصْبِرُ أَرْجِعُ

TAA MARBUTA (yopiq “T” harfi)

Soʻz ohirida keladigan T harfining koʻrinishi 2 xil boʻladi , ochiq ت va yopiq ة, ة.

Qoida: agar TAA MARBUTA gap oxirida kelsa H, oʻrtasida kelsa T deb oʻqiladi. Batafsil, video darslikda.

ة, ة = ت

عَزِيزَةٌ   فَرِيدَةٌ   حَمِيدَةٌ   سَعِيدَةٌ   شَهِيدَةٌ

جَمِيلَةٌ   حَلِيمَةٌ   سَلِيمَةٌ   شَرِيفَةٌ   نَعِيمَةٌ

مَرَّةٌ - مَرَّاتٌ   •   كَرَّةٌ - كَرَّاتٌ   •   حُرَّةٌ - حُرَّاتٌ

ABU BAKR
MUALLIM

AL QO'SHIMCHASI

AL qo'shimchasi ya'ni - ال (Alif + Lam) doimo so'z boshida keladi. Bu qo'shimchaga oid 2 qoida bor:

1. ال (Alif + Lam) qo'shimchasi ba'zi harflar bilan bildirib o'qiladi. Bular:

ا ب ج ح خ ع غ ف ق ك م ه و ي

2. Ba'zi harflar bilan esa o'qilmay tushib qoladi. Bular:

ت ث د ذ ر ز س ش ص ض ط ظ ل ن

Sodda qilib aytganda, agar Qur'onda "LAAM" harfini ustida sukun bo'lsa, "ال" o'qiladi. Agar sukun yozilmaga bo'lsa "AL" o'qilmaydi va keyingi harf ikkilantiriladi.

الْأَوَّلُ الْبَارِيُّ الْجَنَّةُ الْحَجُّ الْخَلِيقُ

الْعَلِيمُ الْغَنِيُّ الْفَتَّاحُ الْقَمَرُ الْكَرِيمُ

الْمَلِكُ الْوَدُودُ الْهُدَى الْيَوْمَ

التَّوَابُ التَّوَابُ الدِّينُ الذَّاكِرِينَ النَّاسُ

الضَّالِّينَ الطَّيِّبَتُ الظَّهْرُ اللَّيْلُ الرَّحْمَنُ

الزَّرْعُ السَّمَاءُ الشَّمْسُ الصِّيَامُ

SUKUNLIK MIIM

Sukunlik **MIIM** 3 xil holatda bo'ladi. Qoiadalar va misollar quyida.

1-qoida

Sukunlik **miim** va haraktlik **miim** ketma-ket keladi. Shunda, birinchi **miim** ikkinchisiga kirgazib o'qiladi va ustiga **tashdid** qo'yiladi.

• وَلَكُمْ مَا (وَلَكُمْ) • الَّذِي أَطْعَمَهُمْ مِنْ جُوعٍ
• إِنَّهَا عَلَيْهِمْ مُّؤَصَّدَةٌ •

2-qoida

Miim harfidan keyin **Baa** harfi kelsa, **Miim** harfi **dimog'da** ushlab turiladi.

• يَوْمَ هُمْ بَرْزُورٌ • تَرْمِيهِمْ بِحِجَارَةٍ •
• عَلَيْهِمْ بُنْيَانًا •

3-qoida

Miim harfi alifbodagi qolgan harflar bilan bildirib o'qiladi. Buni belgisi **Miim** harfini ustida **sukun** qo'yilgan bo'ladi.

• أَلَمْ يَجِدْكَ • أَلَمْ تَرَ • هُمْ فِيهَا • عَلَيْهِمْ وَلَا •
• وَأَرْسَلَ عَلَيْهِمْ طَيْرًا •

SUKUNLIK NUUN

IZHOR

Sukunlik **Nuun** harfi o'qilishida 4 qoida bor. Ya'ni **Sukunlik Nuun** o'zidan keyin nima harf turganiga qarab **turlicha o'qiladi**. Batafsil video darslikda.

Sukunlik Nuun va tanvindan keyin **xalqum** harflari, ya'ni **ء ه ح ع خ غ** kelsa, sukunlik **NUUN** yoki **TANVIN IZHOR** qilib (bildirib) o'qiladi.

كُلُّ ءَامِنٍ	يَنْعَوْنَ مِنْ ءَامِنٍ	ء
جُرْفٍ هَارٍ	الْأَنْهَرُ مِنْ هَادٍ	ه
حَكِيمٍ حَمِيدٍ	يَنْحِتُونَ مِنْ حَكِيمٍ	ح
حَكِيمٍ عَلِيمٍ	أَنْعَمْتَ مِنْ عِلْمٍ	ع
مِثْقَالِ ذَرَّةٍ خَيْرًا	الْمُنْخِنِقَةُ مِنْ خَيْرٍ	خ
قَوْلًا غَيْرَ	فَسَيُنْغِضُونَ مِنْ غِلٍّ	غ

IDG'OM

Idg'om - bu bir harfni ikkinchisiga kirkazib oq'ish degani. Idg'om qoidasi 2 qismga bo'linadi: **G'unnalik va g'unnasiz**.

G'unnalik Idg'om (dimog'dan talaffuz qilinadi)

Sukunlik Nuun yoki **Tanvindan** keyin **و ن م ي** harflari turgan bo'lsa **Nuun** harfi shu harflardan biriga **kirkazib**, **dimog'** bilan o'qiladi. Ya'ni, shu harflar o'z maxrojida ushlab turib Nuun dimog'dan talaffuz qilinadi.

(بَرَقُنْ يَجْعَلُونَ = بَرَقِي يَجْعَلُونَ = بَرَقِيَّ جَعَلُونَ)	مَنْ يَقُولُ (مَيِّ يَقُولُ = مَيِّقُولُ) وَمَنْ يَعْمَلُ	ي
يَوْمِيذِ نَاعِمَةٍ تَوْبَةَ نَصُوحًا	مِنْ نِعْمَةٍ فَذَكِّرْ إِنْ نَفَعَتْ	ن
قُرْءَانَ مَجِيدٍ صُحُفًا مُمَطَّهَرَةً	مِّن مَّالِ اللَّهِ خُلِقَ مِنْ مَّاءٍ	م
وَلِكُلِّ وِجْهَةٍ بَرْدًا وَلَا شَرَابًا	مِنْ وَالٍ لَّا يَكْفُونَ عَنْ وُجُوهِهِمْ	و

G'unnasiz Idg'om (dimog'dan talaffuz qilinmaydi)

Sukunlik Nuun yoki **Tanvindan** keyin **ل ر** harflari turgan bo'lsa, **Nuun** shu harflarga to'liq kirib ketadi. Va **dimog'**dan ham **eshitilmaydi**.

وَيْلٌ لِّكُلِّ = وَيْلُنْ لِّكُلِّ = وَيْلَلْ لِّكُلِّ وَيَلُّ لِّكُلِّ هُمَزَةٌ لِّمَزَةٍ	مِنْ لَدُنْكَ (مِلْ لَدُنْكَ = مِلْدُنْكَ)	ل
غَفُورًا رَّحِيمًا لَرَّءُوفٌ رَّحِيمٌ	مِنْ رَبِّهِمْ مِنْ رُّوحِنَا	ر

ISTISNO: sukunlik Nuun yuqoridagi harflar bilan bir so'zda uchrasa Nuun oddiy bildirib o'qiladi. Misol: الدُّنْيَا

IXFO

IXFO - berkitish. Ya'ni **Nuun** harfi yoki **Tanvin** o'zidan keyin quyidagi **15** ta harf bilan kelganida, **shu harflarni maxrojiga berkitib o'qiladi**.

Maxrojiga berkitish deganda, Nuun harfi talaffuz qilinmaydi. Balki tilimizni o'zidan keyingi turgan harfni chiqish joyiga yaqin olib boriladi. Va shu holatda biroz ushlab turib, Nuun faqat dimog'dan bildiriladi.

Ixfoni to'g'ri qilish uchun, harflarni maxrojini yaxshi bilish shart. Shundagina Nuun harfini to'g'ri ixfo qilish mumkin.

Agar:

1. Qur'onda Nuun harfining sukuni yozilmagan bo'lsa;
  2. O'zidan keyingi harf tashdidsiz bo'lsa;
- bu Nuun harfi qaysidir qoidaga tushadi degani.

جَنَّتِ تَجْرِي	كُنْتُمْ • وَمَنْ تَابَ	ت
قَوْلًا ثَقِيلًا	وَالْأَنْثَى • مِنْ ثَمَرَةٍ	ث
خَلَقَ جَدِيدٍ	وَأَنْجَيْنَا • إِنْ جَاءَكُمْ	ج
وَكَأْسًا دِهَاقًا	أَنْدَادًا • مِنْ دَابَّةٍ	د

ذ	وَأَنْذِرْهُمْ • مِنْ ذَهَبٍ	ظَلِّ ذِي ثَلَاثِ
ز	تَنْزِيلٌ • مِّنْ زَوَالٍ	صَعِيدًا زَلَقًا
س	الْإِنْسَانُ • مِنْ سُلَالَةٍ	وَرَجُلًا سَلَمًا
ش	فَأَنْشَرْنَا • إِنْ شَاءَ اللَّهُ	غَفُورٌ شُكُورٌ
ص	وَالْأَنْصَارِ • أَنْ صَدُّوكُمْ	رِيحًا صَرَّصًا
ض	مَنْضُودٍ • وَمَنْ ضَلَّ	وَكَأَلَّا ضَرْبَنَا
ط	بِقِنطَارٍ • مِنْ طِينٍ	صَعِيدًا طَيِّبًا
ظ	يَنْظُرُونَ • مِّنْ ظَهِيرٍ	ظِلًّا ظَلِيلًا
ف	فَأَنْفَلَقَ • مِنْ فَضْلِ اللَّهِ	خَالِدًا فِيهَا
ق	أَنْقَلَبُوا • مِنْ قَبْلُ	سَمِيعٌ قَرِيبٌ
ك	الْمُنْكَرِ • مَنْ كَانَ	كِتَابٌ كَرِيمٌ

IQLAB

IQLOB - almashtirish. Ya'ni, sukunlik Nuun yoki Tanvindan keyin ب (B) harfi kelsa, Nuun harfi talaffuzda Miim harfiga almashtirib o'qiladi.

Bu qoidani oson aniqlash: Nuun harfini sukuni, yoki Tanvin o'rniga kichik Miim harfi qo'yilgan bo'ladi.

أَنْبِئْتَهُمْ (أَمْبِيئْتَهُمْ) • أَنْ بُورِكَ • سَمِيعٌ بَصِيرٌ •
جَزَاءً بِمَا كَانُوا • كِرَامٍ بَرَرَةٍ •

QOLQOLA - tebranish

QOLQOLA - yani kuchli tebranish degani. Quyidagi harflar sukunlik holatida tebratib o'qiladi. Sababi, sukunlik holatda bu harflar eshitilmay qoladi.

ق , ط , ب , ج , د ,

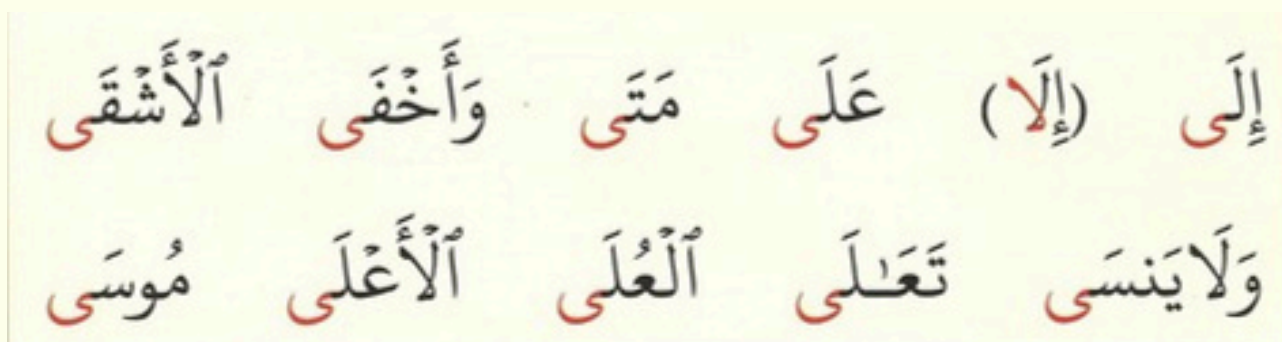
Misol:

يَقْتُلُ لِيَطْفَى حَبْلٌ يَجْعَلُ يُدْخِلُ

YAA ko'rinishidagi ALIF

Agar, **FATHA**dan keyin **YAA** harfi, sukunsiz va harakatsiz va ostida ikki nuqtasiz kelsa bu ALIF kabi cho'ziq hisoblanadi.

Misol:

VAAV ko'rinishidagi ALIF

Agar, **FATHA**dan keyin **VAAV** harfi, sukunsiz va harakatsiz va ustida kichik alif **ا** belgisi bo'lsa bu ALIF kabi cho'ziq hisoblanadi.

Misol:

Yozilsada o'qilmaydigan harflar

Agar Qur'onda VAAV harfi kelsa va uni ustida shunday ◡ dumaloq belgi kelsa bu harf o'qilmaydi.

أُولُوا (أُو) أُولِي سَأُورِيكُمْ أُولَاءِ أُولَئِكَ

ءَامِنُوا (ءَامِنُوا) ءَامِنُوا قَالُوا يَأْتِسُ

بِأَيْدٍ (بِأَيْدٍ) وَمَلَأِيهِءَ أَفَإِنِ

﴿إِن أَنَا إِلَّا نَذِيرٌ مُّبِينٌ﴾

﴿لَكِنَّا هُوَ اللَّهُ رَبِّي وَلَا أُشْرِكُ بِرَبِّي أَحَدًا﴾

﴿وَتَظُنُّونَ بِاللَّهِ الظُّنُونَا﴾ ﴿١٠﴾ هُنَالِكَ ابْتُلِيَ
الْمُؤْمِنُونَ ﴿

﴿وَأَطَعْنَا الرَّسُولَا﴾ ﴿٦٦﴾ وَقَالُوا رَبَّنَا ﴿

﴿وَقَالُوا رَبَّنَا إِنَّا أَطَعْنَا سَادَتَنَا وَكُبَرَاءَنَا فَأَضَلُّونَا
السَّبِيلَا﴾ ﴿٦٧﴾ رَبَّنَا ءَاتِهِمْ ضَعْفَيْنِ مِنَ الْعَذَابِ ﴿

﴿إِنَّا أَعْتَدْنَا لِلْكَافِرِينَ سَلَاسِلَا وَأَغْلَالَا وَسَعِيرَا ﴿

﴿وَأَكْوَابٍ كَانَتْ قَوَارِيرَا﴾ ﴿١٥﴾ قَوَارِيرَا مِنْ فِضَّةٍ ﴿

Bu vaslali alif ustida kichik dumaloq belgi bo'lmaydi. Lekin so'z o'rtasida bo'lganligi uchun o'qilmaydi.

Eslatma, vaslali alif **أ** faqatgina so'z boshida bo'lsagina o'qiladi. Ya'ni **gap** aynan **vaslali alifdan** boshlansagina o'qiladi. Qolgan hollarda oq'ilmaydi.

وَأَنْحَرَ (وَنَحَرَ) • كَشَجَرَةٍ خَيْثَهُ أَجْتَتِ

وَأَشَدُّ • فَأَنْبَجَسَتْ • بِالْغَيْبِ • وَبِالْآخِرَةِ

كَالْفَرَاشِ • وَالْعَصْرِ • رَبِّ الْعَالَمِينَ •

غَيْرِ الْمَغْضُوبِ • هُمْ الْمُفْلِحُونَ • لَيْلَةُ الْقَدْرِ

حَذَرَ الْمَوْتِ • بِئْسَ الْأِسْمُ • نَارُ اللَّهِ الْمُوَقَّدَةُ

هُوَ التَّوَابُ الرَّحِيمُ • أَنْتَ الْعَزِيزُ الْحَكِيمُ

(o'qilmaydigan harflar, hozirgi Qur'onlarda, o'quvchining qulayligi uchun ochroq rangda ajratib yoziladi)

Yozuvda bor ammo o'qilmaydigan Madlar.

Quyidagi holatlarda Madlar o'qilmaydi. Mad harfidan keyin sukunlik harf bo'lgani uchun oq'ishga noqulay bo'lib qoladi. Bu madlar Qur'onda ajratib och kulrangda yoziladi va o'qilmaydi.

(o'qilmaydigan harflar, hozirgi Qur'onlarda, o'quvchini qulayligi uchun ochroq rangda ajratib yoziladi)

O'qilmaydigan ALIF, YAA, VAAAV madlariga misollar:

مَا الْقَارِعَةُ (مَلْقَارِعَةٌ) • وَ هَذَا الْبَلَدِ الْأَمِينِ
مَا الْحُطْمَةُ • هَذَا الَّذِي • مَنْ ذَا الَّذِي
تَحْتِهَا الْأَنْهَارُ • أَهْدِنَا الصِّرَاطَ •

فِي الْأَرْضِ (فَلِأَرْضٍ) • فِي الصُّدُورِ
وَالْمُقِيمِي الصَّلَاةِ • ءَاتِي الرَّحْمَنِ
مُخْزِي الْكٰفِرِينَ • ذِي الذِّكْرِ •

لَقُوا الَّذِينَ (لِقُلَّذِينَ) •
ذُو الْفَضْلِ الْعَظِيمِ • أُوتُوا الْكِتَابَ
وَ أَقِيمُوا الصَّلَاةَ • وَ ءَاتُوا الزَّكَاةَ
وَ عَمِلُوا الصَّالِحَاتِ •

Ikki sukun ketma-ket kelishi

Agar, ikki sukun bir gap yoki oyatda yonma-yon bo'lib qolsa, gap uzlib tohtab qoladi. Bunda bizga unli tovush yordam beradi.

Qoida: ikki sukun yonma-yon kelsa orasiga "i" unlisi, ya'ni KASRA qo'shib talaffuz qilinadi.

"Xoyrun hbituu" - o'qib bo'lmaydi, i unlisi qo'shiladi "Xoyruni hbituu"

خَيْرٌ أَهْبَطُوا (خَيْرُنْ أَهْبَطُوا = خَيْرُنْهَبَطُوا)

خَيْرٌ أَهْبَطُوا (خَيْرُنْ أَهْبَطُوا = خَيْرُنْهَبَطُوا)

• فَسَقُ الْيَوْمَ • رَجُلٌ أَفْتَرَى • فِتْنَةٌ أَنْقَلَبَ •

مَثَلًا الْقَوْمُ (مَثَلُنْ الْقَوْمُ = مَثَلُنْلِقَوْمُ)

• جَمِيعًا الَّذِينَ • عَادًا الْأُولَى • خَيْرًا اللَّهُ •

نُوحِ الْمُرْسَلِينَ (نُوحِنْ الْمُرْسَلِينَ = نُوحِنْلْمُرْسَلِينَ)

• بِرَحْمَةٍ أَدْخُلُوا • بِزِينَةِ الْكَوَاكِبِ • لُوطِ الْمُرْسَلِينَ •

To'xtash qoidasi

Oyatni ohirida to'xtash uchun, har qaysi harakat o'rniga **sukun** belgisi qo'yiladi. Ba'zi holatlar bundan mustasno. Misollar quyida keltirilgan:

QOIDA: 3 e'tiborlik holat bor.

1. **Fathalik tanvin** - belgisi bilan oyat tugasa unda cho'ziq bilan, ya'ni Mad bilan tugatiladi
2. **Mad** - bilan, ya'ni cho'ziq bilan oyat tugasa sukun qo'yilmaydi. Balki choz'iq qilib to'xtaladi.
3. **Taa marbuta (ة)** - bilan oyat tugasa, T o'rniga H o'qiladi.

نَسْتَعِينُ - يُؤْمِنُونَ - الْفَلَقُ - أَحَدٌ - لَهَبٌ - وَأَنْحَرُ - طَعَامِهِ - مَالُهُ -	نَسْتَعِينُ - يُؤْمِنُونَ - الْفَلَقُ - أَحَدٌ - لَهَبٌ - وَأَنْحَرُ - طَعَامِهِ - مَالُهُ -
تَوَابًا - عَطَاءً -	تَوَابًا - عَطَاءً -
حَامِيَةً - مُمَدَّدَةً -	حَامِيَةً - مُمَدَّدَةً -
وَالضُّحَىٰ - جَنَّتِي - فَلْيَعْبُدُوا -	وَالضُّحَىٰ - جَنَّتِي - فَلْيَعْبُدُوا -

Vaqflar - to'xtash belgilari

م -belgisi, bu yerda to'xtash shart

﴿ إِنَّمَا يَسْتَجِيبُ الَّذِينَ يَسْمَعُونَ
وَالْمَوْتَىٰ يَبْعَثُهُمُ اللَّهُ ثُمَّ إِلَيْهِ يُرْجَعُونَ ﴾

ح -belgisi, bu yerda to'xtasa ham, to'xtamasa ham bo'ladi

﴿ فَتَلَقَىٰ آدَمَ مِنْ رَبِّهِ كَلِمَاتٍ
فَنَابَ عَلَيْهِ إِنَّهُ هُوَ النَّوَّابُ الرَّحِيمُ ﴾

ص -belgisi, bu yerda to'xtash mumkin, to'xtamagan yaxshi

﴿ أُولَٰئِكَ عَلَىٰ هُدًىٰ مِنْ رَبِّهِمْ
وَأُولَٰئِكَ هُمُ الْمُفْلِحُونَ ﴾

قل -belgisi, bu yerda to'xtamaslik mumkin, to'xtagan yaxshi

﴿ نَصْرٌ مِنَ اللَّهِ وَفَتْحٌ قَرِيبٌ وَبَشِيرٌ لِّلْمُؤْمِنِينَ ﴾

❖ ❖ -belgisi, ikkisidan birida to'xtash kerak, (to'xtaladi ammo nafas olinmaydi)

﴿ ذَٰلِكَ الْكِتَابُ لَا رَيْبَ فِيهِ هُدًىٰ لِّلْمُتَّقِينَ ﴾

س -belgisi, bir to'xtab o'tiladi, (to'xtaladi ammo nafas olinmaydi)

KAHF surasi, 1-oyat

﴿ الْحَمْدُ لِلَّهِ الَّذِي أَنْزَلَ عَلَى عَبْدِهِ الْكِتَابَ وَلَمْ
يَجْعَلْ لَهُ عِوَجًا ۝١ قِيمًا لِيُنذِرَ بَأْسًا شَدِيدًا

YASIN surasi, 52-oyat

﴿ قَالُوا يَا وَيْلَنَا مَنْ بَعَثَنَا مِنْ مَرْقَدِنَا هَذَا مَا وَعَدَ الرَّحْمَنُ
وَصَدَقَ الْمُرْسَلُونَ ﴿

AL-HAQQOH surasi, 28-oyat

﴿ مَا أَغْنَىٰ عَنِّي مَالِيَّةٌ ۝٢٨ هَلَاكَ عَنِّي سُلْطَانِيَّةٌ ﴿

QIYAMAH surasi, 27-oyat

﴿ وَقِيلَ مَنْ رَاقٍ ﴿

MUTOFFIFIIN surasi, 14-oyat

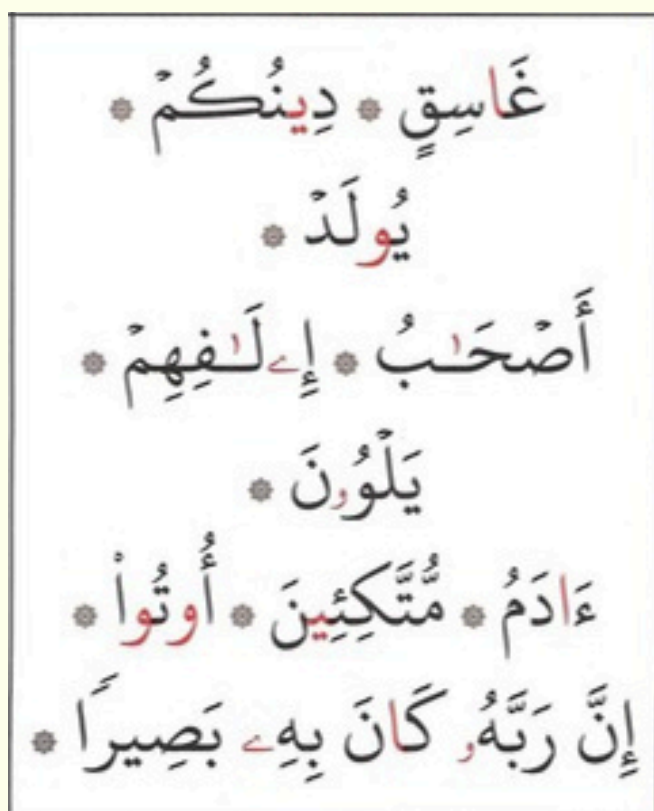
﴿ كَلَّا بَلْ رَانَ ﴿

MADLAR - CHO'ZIQLAR

TABIY MAD

Madlar - 2 xil bo'ladi, Tabiy mad (oddiy mad) Fari'y mad (tabiy bo'lmagan). Quyida misollar va tushuntirishlar berilgan.

Tabiy mad oldingi mavzularda o'tilgandek doim 2 miqdor cho'ziladi va quyidagi ko'rinishlarga ega.

Eslatma: fathali tanvinda to'xtalganda cho'ziq ya'ni mad bilan to'xtaladi. Batafsil video darslikda

عَلِيمًا - عَلِيمًا • أَحَدًا - أَحَدًا •

FARI'Y MAD - TABIY BO'LMAGAN MAD

Fari'y mad - tabiy maddan farqli ravishda 2, 4, 6 miqdorda cho'ziladi.

Qoida - agar mad harfidan keyin Xamza harfi yoki sukun kelsa, tabiy mad - tabiy bo'lmagan **fari'y mad**ga o'zgaradi.

Misollar quyida:

4-5 miqdor

شَاءَ • الْمُسِيءُ • سُوءِ

MUTTASIL

4-5 miqdor

بِمَا أَنْزَلَ • قَالُوا ءَامَنَّا
وَفِي أَنْفُسِكُمْ •
وَتَأَقَهُرَ أَحَدٌ

MUNFASIL

6 miqdor

الصَّاحَّةُ • ءَالْتَنَ
قَ (قَاف)

LOZIM

2,4,6
miqdor

مَثَابٍ • قَدِيرٌ • الْبُرُوجِ

ORIZ

2,4,6
miqdor

الصَّيْفِ • وَلَا نَوْمٌ

LIN ORIZ

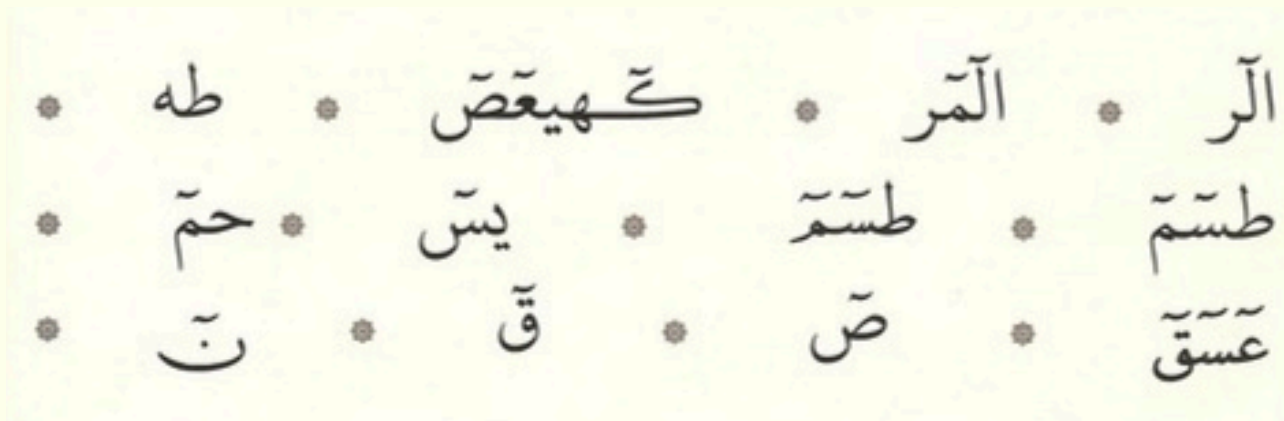
MUQOTTOA'T HARFLARI - BOSHLOVCHI HARFLAR

Qur'oni karimda ba'zi suralar quyidagi ko'rinishdagi bir nechta harf bilan boshlanadi. Shu harflar muqottoa't harflari deyiladi.

Ulamolar bu harflar nimani anglatishi haqida har xil fikrlar berishgan. Bu haqida batafsil hadis kitoblardan o'qib olsangiz bo'ladi. Aniq ma'lumot esa ALLOH taologa ma'lum.

Bu harflar o'zining ISMLariga binoan oq'iladi. Madlar ya'ni cho'ziqlar bor joyda cho'zib o'qish shart. Allohni kalomini huddi Rasululloh ﷺ o'rgatganlaridek o'qishimiz va harakat qilishimiz kerak.

Batafsil video darslikda.

ISHMOM - ISHORA QILISH

Qur'oni karimda ba'zi juda noyob o'qiladigan so'zlar mavjud. Bularni faqatgina ustozdan eshitib o'rganish mumkin. Sababi esa arab tili grammatikasi yoki sunnatga bog'liq.

Qur'oni karimda bu **Ishmom** qoidasiga tushadigan so'zlar tepasiga shunday ● qora nuqta qo'yilgan va butun kitobda 3 dona.

HUD surasi, 41-oyat

﴿ بِسْمِ اللَّهِ مَجْرَدُهَا وَمُرْسِنَهَا ﴾

YUSUF surasi, 11-oyat

﴿ مَالِكٌ لَا تَأْمَنَّا ﴾

FUSSILAT surasi, 44-oyat

﴿ أَعْجَمِي وَعَرَبِي ﴾

NAMOZDAGI ZIKR VA DUOLAR

“TAKBIR”

﴿اللَّهُ أَكْبَرُ﴾

“Alloh eng buyukdir.”

“SANO DUOSI”

﴿سُبْحَانَكَ اللَّهُمَّ وَبِحَمْدِكَ• وَتَبَارَكَ اسْمُكَ•
وَتَعَالَى جَدُّكَ• وَلَا إِلَهَ غَيْرُكَ﴾

“Ey Alloh! Seni poklab ulug‘layman, Senga hamd aytaman. Sening isming muborakdir. Sening buyukliging yuksakdir. Sendan boshqa iloh yo‘q.”

“RUKU‘DAGI ZIKR”

﴿سُبْحَانَ رَبِّيَ الْعَظِيمِ﴾

“Ulug‘ robbimni poklab ulug‘layman.”

ya‘ni: Allohni barcha nuqsonlardan pok deb bilaman.

“RUKU‘DAN TURGANDAGI ZIKR”

﴿سَمِعَ اللَّهُ لِمَنْ حَمِدَهُ﴾

“Alloh Uni maqtagan kishini eshitadi.”

﴿رَبَّنَا وَلَكَ الْحَمْدُ﴾

“Ey Robbimiz, barcha hamd faqat Senga.”

“SAJDADAGI DUO”

﴿سُبْحَانَ رَبِّيَ الْأَعْلَى﴾

“Eng oliy Robbimni poklab ulug‘layman.”

“IKKI SAJDA ORASIDA O’TIRGANDAGI DUO”

﴿ رَبِّ اغْفِرْ لِي ﴾

“Ey Robbim, meni kechir.”

“TASHAHHUD DUOSI”

﴿ التَّحِيَّاتُ لِلَّهِ وَالصَّلَوَاتُ وَالطَّيِّبَاتُ السَّلَامُ عَلَيْكَ
أَيُّهَا النَّبِيُّ وَرَحْمَةُ اللَّهِ وَبَرَكَاتُهُ السَّلَامُ عَلَيْنَا
وَعَلَىٰ عِبَادِ اللَّهِ الصَّالِحِينَ أَشْهَدُ أَنْ لَا إِلَهَ إِلَّا اللَّهُ
وَأَشْهَدُ أَنَّ مُحَمَّدًا عَبْدُهُ وَرَسُولُهُ ﴾

“Barcha ehtirom, ibodat, pok narsalar Alloh uchundir.

Ey Payg‘ambar ﷺ senga salam,

Allohning rahmati va barakalari bo‘lsin.

Bizga va Allohning solih bandalariga salam bo‘lsin.

Guvohlik beramanki, Allohdan boshqa iloh yo‘q.

Guvohlik beramanki, Muhammad Uning bandasi va rasulidir.”

“SALOVAT”

﴿ اللَّهُمَّ صَلِّ عَلَىٰ مُحَمَّدٍ وَعَلَىٰ آلِ مُحَمَّدٍ كَمَا صَلَّيْتَ
عَلَىٰ إِبْرَاهِيمَ وَعَلَىٰ آلِ إِبْرَاهِيمَ إِنَّكَ حَمِيدٌ مَجِيدٌ
وَبَارِكْ عَلَىٰ مُحَمَّدٍ وَعَلَىٰ آلِ مُحَمَّدٍ كَمَا بَارَكْتَ عَلَىٰ
إِبْرَاهِيمَ وَعَلَىٰ آلِ إِبْرَاهِيمَ إِنَّكَ حَمِيدٌ مَجِيدٌ ﴾

“Ey Alloh, Muhammad va uning oilasiga rahmat yuborgin, Ibrohim va uning oilasiga rahmat yuborganingdek. Albatta, Sen hamdga loyiq va ulug‘ zotdirsan. Ey Alloh, Muhammad va uning oilasiga baraka ber, Ibrohim va uning oilasiga baraka berganingdek. Albatta, Sen hamdga loyiq va ulug‘ zotdirsan.”

“ENG YAXSHI DUO”

رَبَّنَا آتِنَا فِي الدُّنْيَا حَسَنَةً وَفِي الْآخِرَةِ حَسَنَةً
وَقِنَا عَذَابَ النَّارِ

“Ey Robbimiz, bizga bu dunyoda ham yaxshilik ber, oxiratda ham yaxshilik ber va bizni do‘zax azobidan asra.”

“FARZ NOMOZIDA SALOMDAN KEYINGI DUO”

أَسْتَغْفِرُ اللَّهَ – أَسْتَغْفِرُ اللَّهَ – أَسْتَغْفِرُ اللَّهَ
اللَّهُمَّ أَنْتَ السَّلَامُ وَمِنْكَ السَّلَامُ تَبَارَكْتَ يَا ذَا
الْجَلَالِ وَالْإِكْرَامِ

“Allohdan mag‘firat so‘rayman.”

“Ey Alloh, Sen O‘zing bexatarsan, tinchlik Sendandir. Barakali va ulug‘ zot – Sensan.”

ABU BAKR

MUALLIM

Muallif:

Abu Bakr Maxamatov

Nashriyot:

Muallim Abu Bakr

Nashr:

2024 yil

Barcha huquqlar himoyalangan. Ushbu kitobning hech bir qismi muallifning yozma ruxsatisiz ko'paytirilishi, nusxa olinishi yoki tarqatilishi mumkin emas.

📍 @muallim_abu.bakr

📍 @muallim_abu_bakr_kanal